

# Biuletyn Prawa Karnego nr 9/05

7 listopada 2005 r. – 20 listopada 2005 r.

*Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:*

## 1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

*W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawierać będzie także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawiać omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.*

## 2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

*W dziale tym zamieszone będą bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjnych orzeczeniach.*

## 3. Legislacja

*Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane będą zarówno projekty aktów normatywnych jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane będą opinie sporządzane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego a także projekty przygotowywane przez to gremium.*

## 4. Analizy

*W dziale Analiz publikowane będą opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz SN oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej SN.*

## 5. Informacja Międzynarodowa

*W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane będą aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane będą także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.*

*Docelowo większość informacji przedstawianych w Biuletynie gromadzona będzie i udostępniana za pośrednictwem strony [www.Sądu Najwyższego \(www.sn.pl\)](http://www.sn.pl). Kolejne numery Biuletynu, ukazujące się w cyklu tygodniowym, również umieszczone będą na tej stronie.*

*Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.*

Włodzimierz Wróbel  
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego  
[bsakww@sn.pl](mailto:bsakww@sn.pl)

## SPIS TREŚCI

1.	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa. ....	3
1.1.	Uchwały i postanowienia (KZP). ....	3
1.2.	Orzeczenia w sprawach kasacyjnych. ....	4
1.3.	Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. ....	16
1.4.	Zagadnienia prawne. ....	16
1.5.	Terminy spraw rozpoznawanych w Izbie karnej i Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego. ....	19
2.	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego. ....	21
2.1.	Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego. ....	21
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego. ....	21
3.	Legislacja. ....	24
3.1.	Akty normatywne dotyczące prawa karnego. ....	24
3.2.	Prace legislacyjne rządu. ....	24
3.3.	Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP. ....	24
3.4.	Opinie i stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego. ....	25
4.	Analizy. ....	28
4.1.	Sprawy karne w orzecznictwie NSA – analiza orzeczeń zamieszczonych w oficjalnym publikatorze Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych nr 5 (8) 2005 r. (opr. Anna Błachnio-Parzych). ....	28
5.	Informacja międzynarodowa. ....	29
5.1.	Rada Europy. ....	29
5.2.	Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. ....	29
5.3.	Europejski Trybunał Sprawiedliwości. ....	32
5.4.	Unia Europejska. ....	32
5.5.	Międzynarodowe prawo karne – międzynarodowe trybunały karne. ....	33
6.	Przegląd książek i czasopism. ....	34
7.	Informacje i ogłoszenia. ....	35

# 1. Orzecnictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa.

## 1.1. Uchwały i postanowienia (KZP).

### 1.1.1. Ustawa z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 ze zm.).

**przepisy:** Ustawa z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 ze zm.)

**hasła:** lustracja

Uchwała SN z dnia 17 listopada 2005 r. (I KZP 42/05)

#### Teza:

„W świetle przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428 ze zm.) nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec osoby, która nie pełni, nie pełniła w przeszłości, ani nie kandyduje na funkcję publiczną w rozumieniu art. 3 tej ustawy.”

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:

[http://www.sn.pl/orzecnictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0042\\_05.pdf](http://www.sn.pl/orzecnictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0042_05.pdf)

---

### 1.1.2. Wyznaczenie składu sądu z naruszeniem przepisów k.p.k. jako względna przyczyna odwoławcza.

**przepisy:** art. 350 § 1 k.p.k.; art. 351 § 1 k.p.k.; art. 438 pkt 2 k.p.k.

**hasła:** skład sądu; względna przyczyna odwoławcza

Uchwała SN z dnia 17 listopada 2005 r. (I KZP 43/05)

#### Teza:

„Wyznaczenie składu sądu z naruszeniem reguł określonych w art. 350 § 1 k.p.k. i art. 351 § 1 k.p.k. stanowi względną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 438 pkt 2 k.p.k.”

Pełny tekst uchwały wraz z uzasadnieniem:

[http://www.sn.pl/orzecnictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0043\\_05.pdf](http://www.sn.pl/orzecnictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0043_05.pdf)

---

### 1.1.3. Przekształcenie śledztwa w dochodzenie.

**przepisy:** art. 325i § 1 k.p.k.

**hasła:** śledztwo; postępowanie przygotowawcze

Postanowienie SN z dnia 17 listopada 2005 r. (I KZP 39/05)

**Teza:**

„Postępowanie przygotowawcze prowadzone w formie śledztwa nie może przekształcić się w legalne dochodzenie, gdy sytuacja procesowa to umożliwiająca nastąpi po upływie dwumiesięcznego terminu wskazanego w art. 325i § 1 k.p.k..”

Pełny tekst postanowienia wraz z uzasadnieniem:

[http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0039\\_05.pdf](http://www.sn.pl/orzecznictwo/uzasadnienia/ik/I-KZP-0039_05.pdf)

---

## 1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.

### 1.2.1. Zamiar przywłaszczenia.

przepisy: art. 284 k.k.

hasła: przywłaszczenie

Wyrok SN z dnia 3 października 2005 r. V KK 15/05)

**Z uzasadnienia:**

„Fakt, że oskarżony nie dotrzymał wykonania zobowiązania do zwrotu maszyn, wynikającego z zawartych umów leasingowych nie dawał podstaw do stwierdzenia – jak przyjęto – iż celem takiego jego postąpienia było przywłaszczenie tych maszyn. Niewywiązanie się przez stronę umowy ze zobowiązania nie może przecież samo przez się świadczyć o zamiarze powiększenia przez nią własnego majątku kosztem majątku kontrahenta, o ile nie wykaże się, że „powiększenie stanu posiadania” sprawcy – jak ujął to Sąd Okręgowy – miało w jego zamierzeniu trwały charakter. Podobnie nie dowodzi tego fakt, że oskarżony po rozwiązaniu umowy korzystał, nawet z zyskiem, ze znajdującego się w jego władaniu sprzętu. Przypomnieć należy, iż zamiar przywłaszczenia (określany jako *animus rem sibi habendi*) jest pojęciem zakresowo węższym od charakteryzującego inne typy czynów zabronionych zamiaru osiągnięcia korzyści majątkowej i różnym od zamiaru towarzyszącego sprawcy samowolnie używającego cudzej rzeczy, jak ma to miejsce np. w odniesieniu do czynów opisanych w art. 127 § k.w. czy w art. 289 k.k. Przytaczane kwestie były przedmiotem licznych judykatów Sądu Najwyższego (por. m.in. wywody wyroków: z dnia 28 czerwca 2000 r., III KKN 86/98, OSNKW 2000, z. 7-8, poz. 65; z dnia 30 sierpnia 2000 r., V KKN 267/00, OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 85; z dnia 11 marca 2003 r., V K.K. 212/02, Lex nr 77007; z dnia 6 maja 2004 r., V K.K. 316/03, OSNKW 2004, z. 7-8, poz. 70), który wielokrotnie wyjaśniał istotę zamiaru przywłaszczenia – także w zestawieniu ze znamionami typów innych czynów zabronionych, których przedmiotem jest cudze mienie. W tym miejscu wypada zatem tylko podkreślić, że **charakterystyczne dla przestępstw stypizowanych w art. 284 § 1 i 2 k.k. działanie polegające na zatrzymaniu, czy też rozporządzeniu cudzym składnikiem majątku jak własnym (np. poprzez jego zniszczenie, czy wyzbycie się go) odzwierciedla odnoszący się do jego skutków cel sprawcy, który – w sposób tożsamy dla celu przyświecającego sprawcy kradzieży cudzej rzeczy – sprowadza się do nieodwracalnego pozbawienia innej osoby mienia i uczynienia z niego swojej własności. Wobec tego nie znajduje podstaw identyfikowanie zamiaru przywłaszczenia powierzonych mienia z samym tylko faktem nieuprawnionego postąpienia z nim w inny, niż umówiony z właścicielem sposób, niezależnie od tego jaką wolą objęty był skutek tak podjętego działania i jaki przyświecał mu cel.**”

---

### 1.2.2. Postępowanie w przedmiocie wyroku łącznego a zakaz równoległego prowadzenia postępowań karnych.

przepisy: art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

hasła: wyrok łączny; zawisłość sprawy

Wyrok SN z dnia 3 października 2005 r. (V KK 151/05)

#### Z uzasadnienia:

„Nie ulega wątpliwości, że ukonstytuowany w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. bezwzględny zakaz równoległego prowadzenia postępowań karnych dotyczących tego samego przedmiotu procesu, w stosunku do tej samej osoby, ma pełne odniesienie do postępowań w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Warunkiem zachowania wymaganej w takim wypadku tożsamości podmiotowo-przedmiotowej, poza tą samą osobą skazanego, jest to, aby równolegle prowadzone postępowania odnosiły się do tych samych wyroków jednostkowych, a więc orzeczeń obejmujących te same czyny tej samej osoby.”

---

### 1.2.3. Przesłuchanie oskarżonego jako warunek wydania wyroku zaocznego.

przepisy: art. 479 k.p.k.

hasła: wyrok zaoczny; przesłuchanie oskarżonego

Wyrok SN z dnia 9 listopada 2005 r. (V KK 311/05)

#### Z uzasadnienia:

„(...) **nie jest dopuszczalne wydanie wyroku zaocznego – nawet przy spełnieniu przesłanek, o których mowa w art. 479 § 1 k.p.k. – jeżeli w postępowaniu w ogóle nie przesłuchano oskarżonego.** W tym przedmiocie istnieje pełna zgodność zarówno wśród komentatorów (...) jak i w judykaturze (zob. uchwała SN z dnia 17 lutego 1971 r., VI KZP 58/71, OSNKW 1972, z. 4, poz. 59; wyrok SN z dnia 28 lutego 1990 r., V KRN 14/90, OSNPG 1990, nr 10, poz. 76; wyrok SN z dnia 29 czerwca 1998 r., III KKN 99/97, Prok. i Pr. 1999, nr 1, poz. 17). Wprawdzie powołane wyżej orzeczenia dotyczyły przepisów art. 425 i art. 426 k.p.k. z 1969 r., jednak zachowały one pełną aktualność pod rządami Kodeksu postępowania karnego z 1997 r. Z jednej strony przepis art. 479 § 2 k.p.k. zdanie pierwsze stanowi bowiem dosłowne powtórzenie treści art. 426 § 1 zdanie pierwsze k.p.k. z 1969 r., z drugiej przyjęta wykładnia powołanej normy wynika wprost z jej gramatycznego brzmienia. Przepis ten, w wypadku niestawiennictwa oskarżonego na rozprawę prowadzoną w postępowaniu uproszczonym, wprowadza jednoznaczny obowiązek odczytania wyjaśnień oskarżonego („... odczytuje się uprzednio złożone przez niego wyjaśnienia”). Konsekwencją takiego zapisu musi być więc konstatacja, że w sytuacji gdy oskarżony nie złożył wcześniej wyjaśnień, w których wypowiedziałby się co do stawianych mu zarzutów – chociażby nawet w tej postaci, że (korzystając z przysługującego mu prawa określonego w art. 175 § 1 k.p.k.) odmówił ich złożenia – wydanie wyroku zaocznego nie jest możliwe. Wniosek taki jest w pełni uprawniony jeżeli zważy się, że jedynie w wypadku zachowania sygnalizowanego wyżej warunku, zapewniona zostaje realizacja podstawowych zasad procedury karnej, a więc zasady kontrydiktoryjności oraz dochodzenia prawdy i w efekcie zagwarantowanie oskarżonemu przysługującego, mu z mocy art. 6 k.p.k., prawa do obrony.

Powyższe uwagi są szczególnie aktualne właśnie w wypadku postępowania w sprawach z oskarżenia prywatnego (a taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie), w których na zasadzie określonej w art. 485 k.p.k. stosuje się przepisy o postępowaniu uproszczonym, bowiem w innym wypadku w postępowaniu prowadzonym na podstawie rozdziału 51 Kodeksu postępowania karnego, z uwagi na fakt że przeprowadza się w nim dochodzenie, sąd zawsze będzie dysponował wyjaśnieniami złożonymi na etapie postępowania przygotowawczego (arg. z art. 469 k.p.k. zdanie pierwsze w zw. z art. 325h k.p.k. zdanie drugie).

Natomiast w postępowaniu prywatno-skargowym regułą jest sytuacja odwrotna (brak wcześniejszych wyjaśnień oskarżonego) i tym właśnie należy tłumaczyć wprowadzoną przez „racjonalnego ustawodawcę” w przepisie art. 479 § 2 k.p.k. zdanie drugie, możliwość odpowiedniego stosowania art. 396 § 2-4 k.p.k.”

---

#### 1.2.4. Przedłużenie terminów przedawnienia ustawą z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny.

**przepisy:** art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005r. o zmianie ustawy – Kodeks karny; art. 101 k.k.; art. 102 k.k.

**hasła:** przedawnienie; prawo intertemporalne

Wyrok SN z dnia 9 listopada 2005 r. (V KK 300/05)

##### Z uzasadnienia:

„Zagadnienie prawa intertemporalnego pojawiło się również w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, a to wobec zmiany przepisów Kodeksu karnego wprowadzonych ustawą z dnia 3 czerwca 2005r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz. U. Nr 132, poz. 1109), które weszły w życie w dniu 3 sierpnia 2005r. Zgodnie z art. 1 tej ustawy, w związku z uchyceniem w art. 101 § 1 k.k. pkt 5 (art. 1 pkt 1 lit. c ustawy) i nadaniem nowego brzmienia art. 101 § 1 pkt 4 (art. 1 pkt 1 lit. b ustawy) okres przedawnienia karalności dla występów określonych w art. 271 § 2 k.k. wydłużony został z trzech do pięciu lat. W tym stanie rzeczy dla określenia, który z terminów przedawnienia ma zastosowanie w odniesieniu do czynu przypisanego oskarżonemu konieczne było sięgnięcie do regulującego tą problematykę art. 2 powołanej ustawy z dnia 3 czerwca 2005r. Przepis ten, gdy chodzi o przyjęte rozwiązania, stanowi w zasadzie powtórzenie treści art. 15 p.w.k.k. z 1997r. w związku z czym nie ma przeszkód aby przy jego wykładni odwołać się, i to w całej rozciągłości, do utrwalonej i jednolitej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego (zaakceptowanej zresztą również przez przedstawicieli doktryny), a wypracowanej na gruncie właśnie tego ostatniego przepisu, którą orzekający w niniejszej sprawie skład SN w pełni podziela. Uznając za niecelowe powtarzanie po raz kolejny argumentacji zastosowanej przy interpretacji art. 15 p.w.k.k. (zob. szczegółowe rozważania w tym przedmiocie w postanowieniu SN z dnia 19 sierpnia 1999r., I KZP 25/99, OSNKW 1999, z. 9-10, poz. 53; podobnie A. Zoll (w) A. Zoll (red.) i inni: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, t. I do art. 1-116 k.k., s. 1309, a także postanowienia SN z dnia 2 lipca 2002r., II KK 143/02, LEX 55526 i z dnia 21 kwietnia 2004r., II KK 321/04, LEX 109466 oraz wydany, na gruncie oceny zgodności art. 15 p.w.k.k. z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 maja 2004 r., SK 44/03, OTK-A 2004, nr 5, poz. 46), a jednocześnie odwołując się bezpośrednio do przyjętych w powołanych judykatach metod wykładni przyjąć należy, że użyte w art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 2005r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz. U. j.w.) sformułowanie „chyba że termin przedawnienia już upłynął” oznacza, że przepisu tego nie stosuje się, jeżeli do dnia wejścia w życie tej ustawy, tj. do dnia 3 sierpnia 2005r. upłynął już termin przedawnienia karalności, określony w art. 101 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 sierpnia 2005r., a gdy w okresie tym wszczęto postępowanie przeciwko osobie, także termin wskazany w art. 102 k.k. – również w brzmieniu obowiązującym przed dniem 3 sierpnia 2005r.. Jeżeli natomiast przed dniem 3 sierpnia 2005r. na podstawie dotychczasowych przepisów, tj. art. 101 i 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 3 czerwca 2005r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, nie nastąpiło przedawnienie, kwestię przedawnienia karalności należy oceniać według art. 101 i 102 k.k. – w brzmieniu obowiązującym od dnia 3 sierpnia 2005r. i to niezależnie od tego, czy dla oceny prawnej konkretnego zachowania konieczne jest odwołanie się do reguły kolizyjnej określonej w art. 4 § 1 k.k.”

---

### **1.2.5. Konsekwencje wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 czerwca 2005 r. dotyczącego orzekania przepadku narzędzi, stanowiących własność osoby trzeciej, które służyły do popełnienia przestępstwa skarbowego.**

przepisy: art. 31 § 1 k.k.s.; art. 30 § 3 k.k.s.

hasła: przepadek; Kodeks karny skarbowy; Trybunał Konstytucyjny

Wyrok SN z dnia 9 listopada 2005 r. (V KK 255/04)

#### **Z uzasadnienia:**

*„Wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 10 czerwca 2003r. Arkadiusz J. został uznany za winnego popełnienia występku określonego w art. 91 § 1 k.k.s. w zb. z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 3 §1 pkt 1 k.k.s. i art. 7 § 1 k.k.s. Nadto wyrokiem tym, na podstawie art. 30 § 3 k.k.s., orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa szczegółowo opisanych przedmiotów: papierosów, samochodu ciężarowego „Mercedes”, pozwolenia czasowego, zielonej karty, polisy, koncesji, dobowej karty opłaty, dwóch sztuk tarcz tachografu, plomby, odcinka linki celnej i zabezpieczonych w sprawie znaków akcyzy. Wyrok ten apelacjami zaskarżyli obrońca Arkadiusza J. oraz interwenient (...).*

*Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 20 listopada 2003r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wyłączył spod orzeczenia przepadku koncesję i zarządził jej zwrot interwenientowi, a w pozostałej części wyrok utrzymał w mocy (...).*

*Niewątpliwie wiele kontrowersji budziło zagadnienie dotyczące prawidłowej interpretacji przewidzianego w art. 30 § 3 k.k.s. obligatoryjnego przepadku przedmiotów wymienionych w art. 29 pkt 1 i 2 k.k.s., w sytuacji gdy narzędzia służące lub przeznaczone do popełnienia przestępstwa skarbowego nie były własnością sprawcy (art. 31 § 1 k.k.s.). Ich źródłem były nie do końca jasno sformułowane relacje norm wynikających z przepisów art. 30 § 3 k.k.s. oraz art. 31 § 1 k.k.s. Taki stan rzeczy uległ jednak diametralnej zmianie po wydaniu w dniu 29 czerwca 2005r. wyroku przez Trybunał Konstytucyjny (TK) w sprawie SK 34/04. Orzeczenie to, na podstawie art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji, ma moc powszechnie obowiązującą i jest ostateczne, a nadto oznacza utratę mocy obowiązującej przepisów w zakresie uznanym za niezgodne z Konstytucją.*

*Wskazany wyrok Trybunał orzekł, że „art. 31 § 1 w związku z art. 30 § 3 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks Karny Skarbowy (...) w zakresie, w jakim przewiduje obligatoryjność przepadku narzędzi, stanowiących własność osoby trzeciej, które służyły do popełnienia przestępstwa skarbowego, jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 21 Konstytucji” (Dz. U. z 2005r. Nr 130, poz. 1090).*

*To orzeczenie zapadło na gruncie stanu faktycznego zbieżnego z tym, jaki wystąpił w sprawie niniejszej. W uzasadnieniu swego wyroku TK podkreślał, że przy funkcjonującej w judykaturze interpretacji przepisów art. 30 § 3 k.k.s. i art. 31 § 1 k.k.s. „(...) orzekając o przepadku stanowiącego własność skarżącej zestawu ciężarowego (...) sądy z mocy ustawy zwolnione były z dokonania jakichkolwiek ustaleń faktycznych i badania stopnia jej zawinienia; opierając się na ustawowej konstrukcji przepadku przedmiotów, w ogóle nie badały, czy skarżąca w jakikolwiek sposób przyczyniła się do popełnienia przestępstwa przez jej pracownika, czy miała na jego przestępne działanie jakikolwiek wpływ, a nawet jakkolwiek wiedzę o popełnianym przestępstwie; ustawodawca w tym zakresie nie przyznał sądom nawet elementarnego zakresu swobody”. Dalej TK wskazywał, że sąd „winien mieć możliwość, ale i obowiązek badania, czy właściciel narzędzi miał jakikolwiek związek z popełnionym za ich pomocą przestępstwem”.*

*Cytowane wywody TK wprost odnieść można do realiów niniejszej sprawy. W uzasadnieniach swych orzeczeń Sądy obu instancji powołały się wyłącznie na wynikający z art. 31 § 1 k.k.s. obligatoryjny charakter przepadku m.in. samochodu będącego własnością interwenienta, nie badając żadnych z tych okoliczności, na które wskazał TK. W tym właśnie zakresie powyższy przepis utracił moc obowiązującą.*

**Ten z kolei stan rzeczy implikuje ocenę zarzutów kasacji RPO o rażącym naruszeniu art. 31 § 1 i art. 30 § 3 k.k.s. jako oczywiście zasadnych.**

Konsekwencją powyższego stanowiska musiało być uwzględnienie kasacji, uchylenie w zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania. Na gruncie zgromadzonego materiału dowodowego jasno rysuje się kwestia braku przyczynienia się czy możliwości wpływu interwenienta na popełnienie przestępstwa przez Arkadiusza J. Tym niemniej rozstrzygnięcie o niej w postępowaniu kasacyjnym możliwe nie było. Wystarczające jest jednak wypowiedzenie się w tym zakresie przez Sąd odwoławczy i dlatego sprawę przekazano do ponownego rozpoznania temu sądowi. Pozostaje mu zająć stanowisko w powyższym zakresie i w świetle orzeczenia TK ponownie rozważyć, czy zasadnie orzeczono o przypadku samochodu ciężarowego, stanowiącego niekwestionowaną własność interwenienta.”

---

### 1.2.6. Obowiązek badania orzeczenia w perspektywie uchybień stanowiących bezwzględne przesłanki odwoławcze.

przepisy: art. 439 § 1 k.p.k.

hasła: bezwzględne przesłanki odwoławcze; posiedzenie; kasacja

Wyrok SN z dnia 25 października 2005 r. (IV KK 338/05)

#### Z uzasadnienia:

1. „Zgodnie z art. 439 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy jest zobligowany do uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia w przypadku stwierdzenia choćby jednej z przyczyn wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. **Rozpoznający sprawę sąd odwoławczy z urzędu zobligowany jest do zbadania, czy poddawane kontroli instancyjnej orzeczenie nie jest dotknięte takim uchybieniem.**”
2. „Stosując odpowiednio w postępowaniu kasacyjnym omawiane unormowania z art. 439 k.p.k. (przez art. 518 k.p.k.) Sąd Najwyższy w razie wniesienia kasacji opartej na bezwzględnych przyczynach odwoławczych może uchylić zaskarżone orzeczenie orzekając nie na rozprawie, lecz na posiedzeniu. Instytucja odpowiedniego stosowania przepisów działu IX o postępowaniu odwoławczym w postępowaniu w trybie kasacji, pozwala bowiem przyjąć, że w przypadku rozpoznawania kasacji opartej na bezwzględnych przyczynach odwoławczych wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., może znaleźć zastosowanie unormowanie zawarte w tym przepisie umożliwiające rozpoznanie takiego nadzwyczajnego środka odwoławczego na posiedzeniu.”

---

### 1.2.7. Ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu.

przepisy: art. 115 § 2; art. 1 § 2; art. 207 k.k.

hasła: społeczna szkodliwość czynu

Wyrok SN z dnia 19 października 2005 r. (IV KK 234/05)

#### Z uzasadnienia:



„(...) oskarżony Zenon J. został uznany (przez sąd pierwszej instancji) za winnego tego, że w okresie od października 2002 r. do 17 kwietnia 2003 r. w C. znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną (...).

Sąd Okręgowy (...) uznał apelację wniesioną przez obrońcę oskarżonego za zasługującą na uwzględnienie (...). Sąd odwoławczy w pełni podzielił ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd Rejonowy. Jednakże zupełnie inaczej ocenił stopień szkodliwości społecznej czynu Zenona J. Uznał, że stopień szkodliwości społecznej czynu był znikomy, gdyż między stronami doszło do rozwodu, oskarżycielka posiłkowa pozostaje w nieformalnym związku z innym mężczyzną, zaś konflikty ustały, gdyż byli małżonkowie zamieszkują oddzielnie i nie utrzymują ze sobą żadnych kontaktów.

Sąd Okręgowy w C. w toku oceny społecznej szkodliwości czynu oskarżonego, wbrew treści art. 115 § 2 k.k. wziął pod uwagę okoliczności zaistniałe po dacie czynu przypisanego Zenonowi J. Nie zauważył, iż w art. 115 § 2 k.k. podano wyznaczniki stopnia społecznej szkodliwości odnoszące się tylko do czynu, do jego strony podmiotowej i przedmiotowej. W uzasadnieniu wyroku Sąd odwoławczy ograniczył się jedynie do powtórzenia treści przepisu art. 115 § 2 k.k., nie wyjaśniając nawet jednym zdaniem jak ocenia poszczególne elementy wpływające na stopień społecznej szkodliwości czynu Zenona J.

W judykaturze i doktrynie panuje jednolity pogląd, że w sytuacji kiedy sąd odwoławczy orzeka w sprawie merytorycznie odmiennie niż sąd I instancji, rozstrzygnięcie sądu II instancji winno spełniać wymogi określone w art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k. Sąd Okręgowy w C. nie podołał temu obowiązkowi. Całkowity brak stosownych do treści art. 115 § 2 k.p.k. rozważań dotyczących stopnia społecznej szkodliwości działania oskarżonego, spowodował uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Okręgowy rozważy wszystkie zarzuty i wnioski apelacji. W toku oceny stopnia szkodliwości społecznej czynu Zenona J. zwróci uwagę na fakt, że Sąd Rejonowy ustalił, iż oskarżony w czasie niemal codziennych awantur bił pokrzywdzoną, trzymając za włosy uderzał głową o ścianę, kopał po brzuchu, znieważał, groził jej, w tym trzykrotnie przykładał nóż do gardła, niszczył mienie, dusił jej psa, dwukrotnie spowodował lekkie uszkodzenie ciała.”

---

### **1.2.8. Uchylenie przez SN wyroku sądu odwoławczego w części dotyczącej utrzymania wyroku sądu pierwszej instancji.**

**przepisy:** art. 537 § 1 k.p.k.

**hasła:** Sąd Najwyższy; kasacja

Wyrok SN z dnia 19 października 2005 r. (IV KK 199/05)

#### **Z uzasadnienia:**

„Sąd Najwyższy nie orzeka jednak reformatoryjnie, lecz kasatoryjnie. W postępowaniu kasacyjnym nie jest bowiem dopuszczalne dokonanie zmiany zaskarżonego wyroku, także polegającej na uchyleniu w części wyroku sądu pierwszej instancji. Stoi temu na przeszkodzie treść art. 537 § 1 k.p.k. wymieniającego możliwe rozstrzygnięcia zapadające po rozpoznaniu kasacji. Przepis ten nie stoi jednak na przeszkodzie uchyleniu wyroku sądu odwoławczego w części dotyczącej utrzymania w mocy wyroku Sądu pierwszej w zakresie orzeczonego środka karnego, a w konsekwencji także wyroku Sądu pierwszej instancji w odniesieniu do rozstrzygnięcia o tym środku.”

### 1.2.9. Podstawa umorzenia postępowania w przypadku zbiegu przedawnienia karalności i braku zgody państwa wydającego na ściganie i skazanie.

przepisy: art. 17 k.p.k.

hasła: podstawa umorzenia; przedawnienie; brak zgody państwa wydającego na ściganie

Wyrok SN z dnia 14 września 2005 r. (IV KK 182/05)

#### Z uzasadnienia:

„W uzasadnieniu kasacji Prokurator Apelacyjny w K. wyraził pogląd, że również w odniesieniu do skazanego Tadeusza J. podstawą umorzenia postępowania karnego w zakresie rozważanego czynu winno być przedawnienie karalności przestępstwa, bowiem przesłanka ta, z uwagi na jej nieusuwalny charakter, byłaby dla skazanego korzystniejsza. Stanowisko to nie jest trafne, bowiem negatywna przesłanka procesowa w postaci przedawnienia karalności przestępstwa ma charakter wtórny w stosunku do podstawy prawnej umorzenia postępowania karnego zawartej w treści zaskarżonego wyroku. **Przywołany przez Sąd Apelacyjny w K. brak zgody państwa wydającego na ściganie i skazanie Tadeusza J. za czyn będący przedmiotem rozważań wyklucza bowiem prowadzenie postępowania karnego w tym zakresie, a więc także badanie czy czyn został rzeczywiście popełniony, jaką normę prawa karnego naruszył i czy nie doszło w związku z przyjętą kwalifikacją prawną do przedawnienia jego karalności.**”

---

### 1.2.10. Prawomocność orzeczenia.

przepisy: art. 429 k.p.k.

hasła: prawomocność

Wyrok SN z dnia 14 września 2005 r. (IV KK 177/05)

#### Z uzasadnienia:

„Na wstępie należało rozważyć, w którym dniu zaskarżony wyrok uzyskał cechę prawomocności. Czy nastąpiło to – jak utrzymywał autor kasacji – w dniu wydania przez Sąd Okręgowy w Kielcach postanowienia o pozostawieniu apelacji prokuratora bez rozpoznania, czy też wcześniej – po upływie 7 dni od ogłoszenia kwestionowanego wyroku? Sąd Najwyższy, stojąc na gruncie poglądu, że prawomocność należy wiązać z niezaskarżalnością orzeczenia za pomocą zwyczajnych środków odwoławczych (zob. Z. Doda: *Rewizja nadzwyczajna w polskim procesie karnym*, Warszawa 1972, s. 94 i n.), uznał, iż wyrok Sądu Rejonowego w S. stał się prawomocny w dniu 25 czerwca 2004 r., bowiem w terminie 7 dni od jego publikacji żadna ze stron nie złożyła wniosku o sporządzenie uzasadnienia (art. 422 § 1 k.p.k.). Fakt, że nie zostało to dostrzeżone we właściwym czasie – co doprowadziło do sporządzenia uzasadnienia w oparciu o spóźniony wniosek, złożenia apelacji przez oskarżyciela publicznego i przesłania akt do sądu drugiej instancji – nie miał znaczenia prawnego. Zapatrywanie odmienne, wyrażone w tej mierze w skardze kasacyjnej, wypadało zatem ocenić krytycznie. (...)

Sumując, można stwierdzić, że **prawomocność orzeczenia powstaje w określonym czasie z mocy samego prawa. Dlatego bez znaczenia prawnego jest zarówno niewydanie stwierdzającego stan prawomocności zarządzenia, które ma charakter jedynie deklaratoryjny, jak i wykonywanie dalszych czynności przez organy procesowe i strony, tak jakby wcześniej nie doszło do uprawomocnienia się orzeczenia.**”

---

### 1.2.11. Naruszenie właściwości sądu; zasada ne peius w przypadku zmiany ustaleń faktycznych przez sąd odwoławczy; sprawstwo kierownicze.

**przepisy:** art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k.; art. 24 k.p.k.; art. 25 k.p.k.; 454 § 2 k.p.k.; art. 18 § 1 k.k.

**hasła:** właściwość sądu; bezwzględne przesłanki odwoławcze; sprawstwo kierownicze; zasada ne peius; zmiana ustaleń faktycznych

Wyrok SN z dnia 25 września 2005 r. ( III KK 126/05)

#### Z uzasadnienia:

1. „Zwrot «w sprawie» użyty w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. nie odnosi się do ram przedmiotowo i podmiotowo złożonych aktów oskarżenia, ale bądź to do wyodrębnionych czynów przestępczych, bądź poszczególnych sprawców. Wniosek ten najzupełniej jasno wynika z analizy posługiwania się przez ustawodawcę terminem „sprawa” w przepisach określających właściwość rzeczową i miejscową sądów, a także reguł łącznego czy rozłącznego rozpoznania «spraw» – por. w szczególności art. 24 i 25 k.p.k. czy art. 33 i 34 k.p.k. Prezentując w kasacji stanowisko odmienne, obrońca nie dostrzegł, że nawet w «cytowanym» przez niego (...) komentarzu, opisując właściwość rzeczową, autor wyraźnie akcentował, że jest «to uprawnienie do orzekania w określonych sprawach (a precyzyjniej: <w sprawie o określone przestępstwo> ...)» [S. Zabłocki (w:) K.P.K. Komentarz, pod red. Z. Gostyńskiego, Warszawa 1998, s.475].”
2. „(...) jak się wydaje, bezpodstawnie autor kasacji twierdził, iż Sąd Okręgowy przypisał skazanemu sprawstwo kierownicze w rozumieniu art. 18 § 1 k.k. Określenia «pełnił kierowniczą rolę» nie można utożsamiać z ustawowym zwrotem «kieruje wykonaniem czynu zabronionego», opisującym jedną z form współsprawstwa przewidzianego w tym paragrafie. Tym niemniej nie można też pozbawić zasadności tego kierunku argumentacji obrońcy, że pomiędzy przyjęciem, iż Adam P. był «zaledwie» pomocnikiem, do czego ograniczał się opis przypisanego mu czynu, a przyjęciem, że w przestępstwie «pełnił kierowniczą rolę», faktycznie może zachodzić sprzeczność (...).”
3. „Przepis (art. 454 § 2 k.p.k.) zakazuje sądowi odwoławczemu orzeczenia surowszej kary pozbawienia wolności, jeżeli dokonuje zmiany ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku. Obrońca dominującą część kasacji poświęcił kwestii bezpodstawnego przypisania przez Sąd Okręgowy «kierowniczej roli» czy «kierowniczego sprawstwa» Adamowi P., która to okoliczność była «w istocie powodem zaostżenia wymiaru kary» (zarzut 2 a).

Sąd Rejonowy ani w wyroku, ani w jego uzasadnieniu, nie określał roli odegranej przez Adama P. w przypisanym mu przestępstwie, jako «kierowniczej». Na rolę taką nie wskazywał także przedstawiając okoliczności jakie brał pod uwagę przy wymiarze kary. Prokurator w swej apelacji nie kwestionował tych ustaleń Sądu pierwszej instancji, jak również katalogu wskazanych przezeń okoliczności wpływających na wymiar kary. Tymczasem Sąd Okręgowy przyjął jako «fakt» pełnienie przez Adama P. «kierowniczej roli» i to «fakt», który «musi znaleźć swoje odbicie w wymiarze kary». W tej sytuacji nie może ulegać wątpliwości, że Sąd odwoławczy dokonał nowych ustaleń faktycznych, zmienionych w stosunku do tych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji. Co więcej, to właśnie te zmienione ustalenia zadecydowały o orzeczeniu surowszej kary niż wymierzona przez Sąd Rejonowy. Naruszenie zatem zakazu ne peius jawi się jako oczywiste. Ocenic je trzeba jako naruszenie rażące w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., które, co również oczywiste, miało istotny wpływ na treść wyroku Sądu Okręgowego.”

---

### 1.2.12. Udział podejrzanego w posiedzeniu, na którym rozstrzygany jest wniosek o zastosowanie środka zabezpieczającego; uzasadnienie postanowienia o zastosowaniu środka zabezpieczającego.

przepisy: art. 354 k.p.k.; art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.; art. 94 k.k.

hasła: podejrzany, środki zabezpieczające; uzasadnienie

Postanowienie SN z dnia 5 października 2005 r. (II KK 139/05)

#### Z uzasadnienia:

„(...) z opinii sądowno – psychiatrycznej, uzyskanej w toku postępowania przygotowawczego, wynika, iż podejrzana w czasie popełnienia zarzucanych jej czynów nie mogła rozpoznać ich znaczenia ani pokierować swoim postępowaniem, prokurator wystąpił do właściwego sądu o umorzenie postępowania i zastosowanie wobec Krystyny W. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia jej w szpitalu psychiatrycznym. Tryb postępowania w przedmiocie takiego wniosku został uregulowany w art. 354 k.p.k. W pkt 2 tego przepisu opisano dwa sposoby procedowania, zależne od tego czy sprawa będzie rozpoznawana na rozprawie czy na posiedzeniu. Uwzględniając realia sprawy skupić się trzeba się na wymaganiach procesowych związanych z rozpoznaniem wniosku na posiedzeniu. **Podstawowym warunkiem rozpoznania sprawy w tym trybie jest uznanie przez prezesa sądu celowości rozpoznania sprawy na posiedzeniu, co winno przybrać formę stosownego zarządzenia (...).** Z omawianego przepisu wynika także, że – co do zasady – w posiedzeniu biorą udział: prokurator, obrońca i podejrzany. **Podejrzany nie bierze udziału w posiedzeniu tylko wówczas, jeżeli z opinii biegłych wynika, że byłoby to niewskazane, wszakże i wówczas sąd może uznać jego udział w tej czynności za konieczny.** Druga z wymienionych ewentualności w rozważanej sprawie jednak nie zachodzi, bowiem w pkt 3 opinii sądowno – psychiatrycznej **biegli stwierdzili, że Krystyna W. może uczestniczyć w toczącym się postępowaniu. Wyklucza to możliwość przyjęcia, że według biegłych, udział podejrzanego w posiedzeniu byłby niewskazany. Fakt ten, w zestawieniu z treścią art. 54 pkt 2 zdanie pierwsze k.p.k. prowadzi do oczywistego wniosku, że udział podejrzanego w posiedzeniu był obowiązkowy. Kategorie zapis „rozpoznanie sprawy na posiedzeniu z udziałem prokuratora, obrońcy i podejrzanego” wyklucza możliwość rozpoznania sprawy w tym trybie pod nieobecność któregośkolwiek z wymienionych podmiotów. Treść protokołu posiedzenia sądu z 2 grudnia 2003 r. dowodzi, iż czynność ta przeprowadzona została pod nieobecność podejrzanego, co w zestawieniu z przepisami art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 71 § 3 k.p.k. pozwala na stwierdzenie, że wydanie zaskarżonego orzeczenia poprzedzone zostało rażącym naruszeniem prawa procesowego, mającym charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Konsekwencją tego stanu rzeczy stała się konieczność uchylenia zaskarżonego postanowienia, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Jest oczywiste, że zaistniałe uchybienie pociągało za sobą konieczność uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości, bowiem zastosowanie środka zabezpieczającego jest nierozzerwalnie związane z wcześniejszym umorzeniem postępowania, przy przesądzeniu sprawstwa podejrzanego w zakresie zarzucanych mu czynów.**

Zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej czyni zbędnym szczegółowe odnoszenie się do pozostałych zarzutów zawartych w kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich. Warto wszakże dodać, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w L. będzie zobowiązany, poza przestrzeganiem art. 354 k.p.k., także do wzięcia pod uwagę trafnych wywodów Rzecznika Praw Obywatelskich związanych z treścią art. 322 § 2 k.p.k. oraz art. 93 i 94 § 1 k.k. Nie ulega wątpliwości, że uzasadnienie postanowienia o ewentualnym umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym winno zawierać m.in.: ustalenia faktyczne, ze wskazaniem stosownych dowodów stanowiących podstawę ich dokonania, wskazujące na sprawstwo podejrzanego w zakresie stawianych jej zarzutów, analizę elementów składających się na szkodliwość społeczną zarzucanych czynów i ocenę stopnia tej szkodliwości (zgodnie z art. 94 § 1 k.k. umieszczenie sprawcy w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym jest możliwe tylko wówczas, jeżeli popełnił on czyn zabroniony o znacznej spo-

leczonej szkodliwości), a także rozważania związane z wysokim prawdopodobieństwem popełnienia takiego czynu ponownie.”

---

### 1.2.13. Granice środka zaskarżenia; rażące naruszenie prawa; tajemnica dziennikarska a zakazy dowodowe; pomocnictwo.

**przepisy:** art. 440 k.p.k.; art. 454 k.p.k.; art. 180 § 3 k.p.k.

**hasła:** tajemnica dziennikarska; zakazy dowodowe; pomocnictwo; granice środka zaskarżenia; rażące naruszenie prawa

Postanowienie SN z dnia 20 października 2005 r. (II KK 184/05)

#### Z uzasadnienia:

1. „(...) wysuwając twierdzenie o naruszeniu przepisu art. 440 k.p.k. należy każdorazowo wykazać, dlaczego to sąd odwoławczy (a tym bardziej kasacyjny) powinien uchylić lub zmienić orzeczenie, i to nie bacząc na granice zaskarżenia i podniesionych zarzutów, tj. wskazać te konkretne uchybienia, które nie powinny być tolerowane (zarzut «zaniechania» prawidłowej aplikacji tego przepisu) lub też wykazać, dlaczego nieprawidłowe było wzruszenie orzeczenia pierwszoinstancyjnego poza granicami środka odwoławczego (zarzut nieprawidłowej aplikacji tego przepisu) (...) Z faktu jednak, że Sąd Apelacyjny nie podzielił wniosków zawartych we wniesionych apelacjach żadną miarą nie można wyprowadzać tezy, iż dokonując zmiany kwalifikacji prawnej «rozpoznał sprawę» poza granicami środka odwoławczego (a więc naruszył art. 433 § 1 k.p.k.) i że poprawił błędną kwalifikację prawną «niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów» (naruszając art. 455 k.p.k. wobec dokonania zmiany ustaleń faktycznych).”
2. „(...) na gruncie obowiązującego w Polsce modelu postępowania odwoławczego, którego takie a nie inne ukształtowanie nie narusza zobowiązań płynących z art. 2 ust. 1 Protokołu nr 7 do EKPCz ani też wzorca wskazanego w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, nie można zmian, jakich dokona ewentualnie sąd odwoławczy w wyroku sądu pierwszej instancji, nie naruszając przy tym reguł *ne peius* sformułowanych w art. 454 § 1-3 k.p.k., uważać za jakiegokolwiek naruszenie prawa, a tym bardziej za naruszenie rażące.”
3. „(...) w przepisie art. 180 § 3 k.p.k. wyrażony jest tzw. bezwzględny zakaz dowodowy, a skoro tak, to sam fakt braku powołania się przez dziennikarza na tzw. tajemnicę anonimatu nie może przesądzać o prawidłowości postępowania sądu, który przesłuchuje dziennikarza na okoliczności objęte anonimatem. Zdaniem składu orzekającego w niniejszej sprawie, wbrew pogładowi wyrażonemu przez Sąd Najwyższy w jednym z orzeczeń (por. postanowienie SN z dnia 15 grudnia 2004 r., III KK 278/04, OSNKW 2005, z. 3, poz. 28), dziennikarz *de lege lata* nie może się «sam zwolnić» z tajemnicy dziennikarskiej («nie zasłaniać się tajemnicą dziennikarską»), co rzekomo miałoby sprawić, że dopuszczalne staje się przesłuchanie takiego świadka na okoliczności objęte tajemnicą dziennikarską. Rzecz bowiem w tym, że zarówno ustawa «profesjonalna», statuująca instytucję tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu (ustawa z 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, Dz. U. z 1984 r. Nr 5, poz. 25 ze zm.), jak też najściślej z nią skorelowana (w zakresie dopuszczalności zwolnienia dziennikarza od obowiązku dochowania tajemnicy dziennikarskiej w postępowaniu karnym, gdy zeznaje on jako świadek) ustawa karna procesowa nie dopuszczają takiej ewentualności, choć kwestie związane z tajemnicą dziennikarską zostały w obu tych aktach prawnych uregulowane nader szczegółowo, enumeratywnie wyliczając sytuacje, w których dopuszczalne jest zwolnienie dziennikarza od obowiązku zachowania w tajemnicy danych umożliwiających identyfikację informatorów prasowych.”

4. „O ile dla przyjęcia pomocnictwa niezbędne jest, znajdujące potwierdzenie w materiale dowodowym konkretnej sprawy, przekonanie sądu o tym, że istniała(-y) osoba(-y) indywidualnie oznaczona(-e), względem działań której(-ych) podejmowane były przez pomocnika czynności określone w dyspozycji przepisu art. 18 § 3 k.k. (oraz dyspozycji przepisu określającego znamiona przestępstwa, którego dopuszczał się sprawca), o tyle brak jest podstaw zarówno do twierdzenia, że osoba(-y) te muszą być z imienia i z nazwiska oznaczone w czynie przypisanym pomocnikowi, jak i do twierdzenia, że personalia tych osób muszą być znane pomocnikowi. (...) «oznaczoność» sprawcy(-ów) głównego(-ych) należy rozumieć nie jako obowiązek personalnej identyfikacji – w procesie prowadzonym przeciwko pomocnikowi lub podżegaczowi – osoby(-ób), której(-ym) pomoc została przez pomocnika udzielona /lub wobec której(-ych) wzbudzony został przez podżegacza zamiar przestępny/, ale jako dowodowe przekonanie, że osoba(-y) taka(-ie), to jest indywidualnie oznaczona(-e), istniała(-y), a zatem np. nakłanianie do popełnienia przestępstwa nie było skierowane ad incertam personam, do «tłumu», co nakazywałoby przyjęcie odpowiedzialności nie za podżeganie, ale za nawoływanie do popełnienia występku lub zbrodni – art. 255 § 1 i 2 k.k.”

*Pełny tekst postanowienia oddalającego kasację Lwa R. umieszczono na stronie*  
<http://www.law.uj.edu.pl/users/kk/czytelnia/orz/oddalenie%20kasacji%20Lwa%20R.pdf>

---

#### 1.2.14. Przyjęcie do wykonania kary i zasada podwójnej karalności.

**przepisy:** art. 61b § 1 pkt 5 k.p.k.

**hasła:** przyjęcie do wykonania kary; zasada podwójnej karalności

Postanowienie SN z dnia 5 października 2005 r. (II KK 194/05)

##### **Z uzasadnienia:**

„Przepis art. 611b § 1 pkt 5 k.p.k. stanowi, iż przejęcie orzeczenia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej jest niedopuszczalne, jeżeli czyn wskazany we wniosku nie stanowi czynu zabronionego według prawa polskiego. **Uznać należy, że wymóg, by czyn był zabroniony według prawa polskiego stanowi odeślanie do art. 115 § 1 k.k.** (por. L. Gardocki [w:] Z. Gostyński [red.] Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom III, Warszawa 2004, s. 903). **Przepis ten stanowi natomiast, że czynem zabronionym jest zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej, co z kolei koresponduje z definicją przestępstwa. Oznacza to, iż w świetle art. 611b § 1 pkt 5 k.p.k. przeszkodą w przejęciu zagranicznego orzeczenia do wykonania jest brak podwójnej przestępności czynu.** Przedstawione rozumienie powyższego przepisu odpowiada treści art. 4 lit. a Konwencji z 19 maja 1978 r. o przekazywaniu osób skazanych na karę pozbawienia wolności w celu odbycia kary w państwie, którego są obywatelami (Dz. U. z 1980 r. Nr 8, poz. 21), w którym stwierdza się wprost, że przekazanie skazanego w trybie przewidzianym przez konwencję nie następuje, jeżeli według ustawodawstwa państwa, którego obywatelem jest skazany, czyn za który został on skazany, nie stanowi przestępstwa.

Zaskarżone kasacją postanowienie wydanie zostało z rażącą obrazą powyższych przepisów, bowiem Sąd Okręgowy w W. całkowicie bezkrytycznie przyjął, że czyn, za który Sławomir K. został skazany na terenie Federacji Rosyjskiej jest przestępstwem także według prawa polskiego. Tymczasem analiza okoliczności przedmiotowych czynu, tj. przedmiotu usiłowania zaboru i jego wartości wskazuje, przy uwzględnieniu stanowiska wyrażonego przez Sąd Apelacyjny w postanowieniu z dnia 22 czerwca 2002 r. w sprawie II AKz 120/02 oraz relacji kursowych między rublem rosyjskim a złotym polskim, że wartość koszuli, którą skazany usiłował zabrać w celu przywłaszczenia, nie przekracza 250 zł. Oznacza to, iż jego zachowanie wyczerpuje, według prawa polskiego, znamiona usiłowania wykroczenia z art. 11 § 1 w zw. z art. 119 kodeksu wykroczeń i nie stanowi przestępstwa. Brak spełnienia warunku podwójnej przestępności czynu

uniemożliwiało stwierdzenie prawnej dopuszczalności przejęcia do wykonania kary orzeczonej (...) wyrokiem Preobrażeńskiego Sądu Rejonowego w Moskwie z 26 sierpnia 1999r.

Zgodzić się również trzeba ze stanowiskiem autora kasacji, iż uchylene zaskarżonego postanowienia nie wywoła dla skazanego negatywnych skutków, co ma znaczenie dla możliwości uwzględnienia kasacji ze względu na jej kierunek. Ostateczne stwierdzenie niedopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania pociągnie za sobą niemożność wykonywania kary na terytorium Polski, zaś przepisy wspomnianej wcześniej konwencji i kodeksu postępowania karnego nie przewidują obowiązku przekazania skazanego państwu skazania. Zważywszy na zawarty w art. 55 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zakaz ekstradycji polskiego obywatela, ewentualny wniosek Federacji Rosyjskiej o przekazanie jej Sławomira K. w celu odbycia reszty kary pozbawienia wolności nie mógłby zostać uwzględniony.”

---

### 1.2.15. Termin wydania zarządzenia o wykonaniu kary warunkowo zawieszanej.

**przepisy:** art. 75 § 4 k.k.

**hasła:** zarządzenie wykonania kary warunkowo zawieszanej; prawomocność

Postanowienie SN z dnia 9 listopada 2005 r. (V KK 298/05)

#### Z uzasadnienia:

„Zgodnie z (art. 75 § 4 k.k.) zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, przy czym termin ten jest zachowany, jeżeli w tych granicach czasowych zapadnie i uprawomocni się postanowienie o zarządzeniu wykonania kary (postanowienie SN z dnia 1 lutego 1995r., III KRN 203/94, OSNKW 1995, z. 3-4, poz. 18, wydane wprawdzie na gruncie art. 79 § 1 d.k.k., które zachowało jednak swoją aktualność pod rządami Kodeksu karnego z 1997r. – por. postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2004r., II KK 37/04, LEX Nr 109476).

W niniejszej sprawie wyrok z dnia 5 listopada 2002 r., wobec nie złożenia przez strony wniosku po myśli art. 422 § 1 k.p.k., uprawomocnił się w dniu 12 listopada 2002 r. W konsekwencji określony w tym orzeczeniu okres próby, a to w związku z treścią art. 70 § 1 k.k., trwał od dnia 13 listopada 2002 r. do dnia 12 listopada 2004 r., zaś 6 miesięczny termin, o którym mowa w art. 75 § 4 k.k., zakończył swój bieg w dniu 12 maja 2005 r. Popołniony przez Sąd Okręgowy, a następnie powielony przez Sąd Apelacyjny, błąd polegający na przyjęciu, że powołany wyżej wyrok uprawomocnił się w dniu 21 listopada 2002 r. skutkowało więc rozpoznaniem przez sąd ad quem zażalenia skazanego na postanowienie sądu a quo w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności w dniu 18 maja 2005 r. Zarządzenie wykonania kary stało się w tym stanie rzeczy prawomocne po końcowej dacie terminu określonego w art. 75 § 4 k.k. stanowiąc oczywistą obrazę powołanego przepisu, a uchybienie to mające charakter rażącego naruszenia prawa materialnego, bez wątpienia w sposób istotny wpłynęło na treść zaskarżonego orzeczenia.”

### 1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

### 1.4. Zagadnienia prawne.

#### 1.4.1. Mały świadek koronny.

przepisy: art. 60 § 4 k.k.

hasła: mały świadek koronny

#### Pytanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie (I KZP 53/05)

**„Czy określenie użyte wart. 60 § 4 k.k.: "niezależnie od wyjaśnień złożonych w swojej sprawie", oznacza, że sprawca zobowiązany jest do złożenia pełnych i wyczerpujących wyjaśnień w swojej sprawie, w których przyznaje się do winy czy też nie jest to warunkiem koniecznym do zastosowania art. 60 § 4 k.k.?„**

#### **Uzasadnienie:**

*„Wyrokiem Sadu Okręgowego w N. Łukasz Z. został skazany za przestępstwo z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. a na mocy art. 148 § 2 pkt 4 k.k. w zw. z art. 1 g § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 60 § 1 k.k., art. 22 § 2 k.k., art. 60 § 2 k.k. i art. 60 § 6 pkt 1 k.k. orzeczono karę 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a Jacek T. za przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. na mocy art. 148 § 2 pkt 4 k.k. w zw. z art. 19 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 60 § 2 k.k., art. 19 § 2 k.k., art. 22 § 2 k.k. i art. 60 § 6 pkt 1 k.k. na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.*

*Na rozprawie głównej Prokurator złożył wniosek w trybie art. 60 § 4 k.k. podnosząc, że oskarżeni niezależnie od wyjaśnień złożonych w swojej sprawie, ujawnili przed organami ścigania i przedstawili istotne nieznanne wcześniej okoliczności przestępstw zagrożonych karami przekraczającymi 5 lat pozbawienia wolności, a w szczególności złożyli wyjaśnienia i zeznania w sprawie sygn. V Os 19/04/S Prokuratury Okręgowej w N. dotyczące działania w zorganizowanej grupie przestępczej i rozprowadzania środków odurzających, w której ujawnili zarówno nowe okoliczności nieznanne wcześniej organom ścigania, jak i okoliczności, które doprecyzowały wiadomości wcześniej znane – a dane te zostały pozytywnie zweryfikowane. Wyjaśnienia i zeznania oskarżonych pozwoliły na postawienie zarzutów kilkunastu osobom, w stosunku do których zastosowano tymczasowe aresztowanie. Ponad to Łukasz Z. ujawnił w swych wyjaśnieniach istotne okoliczności, nieznanne wcześniej organom ścigania w wyniku których do Sadu Okręgowego w N. skierowano akt oskarżenia w sprawie II K 19/05. Składając wniosek w trybie art. 60 § 4 k.k. prokurator wniósł o nadzwyczajne złagodzenie oskarżonym w tym trybie kar i wymierzenie Łukaszowi Z. kary 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności a Jackowi T. kary 4 lat pozbawienia wolności. Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku prokuratora o nadzwyczajne złagodzenie kar wobec oskarżonych na mocy art. 60 § 4 k.k. ponieważ Łukasz Z. i Jacek T. nie przyznali się do popełnienia zarzucanych im czynów, a część ich wyjaśnień (dotyczących bezpośrednio tych czynów) nie zasługiwała na wiarę. Ich wyjaśnień wiążących się z zarzutami postawionymi w niniejszej sprawie nie można uznać za pełne i wyczerpujące, co jest niezbędnym warunkiem skorzystania z podstawy nadzwyczajnego złagodzenia kary określonej wart. 60 § 4 k.k. Oskarżeni złożyli bardzo szczegółowe wyjaśnienia lecz odnośnie szeregu kwestii skorzystali z prawa do odmowy udzielenia odpowiedzi na pytania. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy powołał Komentarz do Kodeksu Karnego pod redakcją Andrzeja Zolla.*

*Obrońcy oskarżonych w apelacjach wspólnie podnieśli między innymi zarzut rażącej niewspółmierności kary (art. 438 pkt 4 k.p.k.), (choć należy on do podstawy odwoławczej z art. 438 pkt 3 k.p.k.) wnieśli o zastosowanie art. 60 § 4 k.k. przy wymiarze oskarżonym kar pozbawienia wolności. Obrońca oskarżonego Jacka T. w uzasadnieniu apelacji zarzucił Sądowi Okręgowemu nie uwzględnienie wniosku prokuratora o zastosowanie instytucji z art. 60 § 4 k.k. w oparciu o kryteria pozakodeksowe bo przez wskazanie braku w wyjaśnieniach oskarżonych wyczerpującej pełni i oparcie się na poglądach niektórych przedstawicieli doktryny formujących wymogi ponad literalną i ściśle tłumaczoną treść przepisu. Odesłanie do Komentarza pod redakcją A. Zolla zdaniem apelującego nie wydaje się zabiegiem obiektywizującym słuszność wyrzeczonego wyrokiem stanowiska i na tą okoliczność przytacza treść komentarza pod redakcją A. Marka gdzie wymieniony autor wierny treści tekstu odnośnego przepisu, nie wymienia żadnych ograniczeń dotyczących wyjaśnień oskarżonych złożonych we własnej sprawie. Rozpoznając apelację obrońców oskarżonych stwierdził Sąd Apelacyjny, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni Sądu Najwyższego, zawarte w przedstawionym pytaniu.*

*Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku prokuratora złożonego w trybie art. 60 § 4 k.k. z powodu nie złożenia przez oskarżonych Łukasza Z. i Jacka T. w pełni wiarygodnych wyjaśnień we własnej spra-*



wie. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy przytoczył Komentarz do Kodeksu Karnego pod redakcją A. Zolla. W powołanym przez Sąd pierwszej instancji komentarzu Kazimierz Buchała przedstawia trzy przesłanki, które uzasadniają stosowanie przepisu art. 60 § 4 k.k. przez sąd orzekający.

Pierwszą jest przesłanka złożenia wyjaśnień we własnej sprawie, drugą ujawnienie przed organami ścigania i przedstawienie istotnych nieznanymi wcześniej okoliczności przestępstw zagrożonych karami przekraczającymi 5 lat pozbawienia wolności a trzecią – wniosek prokuratora.

Odnosnie pierwszej przesłanki Kazimierz Buchała uważa, że sprawca zobowiązany jest do złożenia pełnych i wyczerpujących wyjaśnień w swojej sprawie za czym przemawia stylizacja przepisu art. 60 § 4 k.k. a zwłaszcza zwrot "niezależnie od wyjaśnień złożonych w swojej sprawie" oraz ratio legis tej instytucji. Nadzwyczajne złagodzenie jest premią dla sprawcy podejmującego współpracę z organami wymiaru sprawiedliwości.

Postawa sprawcy prowadzić ma z jednej strony do maksymalnego przyspieszenia i uproszczenia postępowania prowadzonego przeciwko sprawcy, a z drugiej ma stanowić podstawę do podjęcia nowego postępowania.

Stanowisko Kazimierza Buchały podzielił w pełni Sąd Apelacyjny w B. w wyroku z dnia 24 kwietnia 2001 r., sygn. II AKa 5/01 (OSA 2002/3/22) i w uzasadnieniu tego wyroku zgodził się z twierdzeniami apelującego prokuratora, że oskarżony w związku z prawem do obrony może w ogóle nie składać wyjaśnień i w żaden sposób nie ułatwiać przeprowadzenia postępowania w jego sprawie. W takiej sytuacji jednak nie powinien liczyć na dobrodziejstwo nadzwyczajnego złagodzenia kary, bo ratio legis tej instytucji przemawia za tym, że oskarżony, aby skorzystać z nadzwyczajnego złagodzenia kary, tak daleko idącego, że z możliwością warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności w wymiarze do lat pięciu, winien także zachować się odpowiednio do tej regulacji, zarówno w swojej sprawie, jak i czyniąc coś ponadto, bo ujawniając istotne, dotychczas nieznanne okoliczności popełnienia innego poważnego przestępstwa.

Należy podnieść iż treść art. 60 § 4 k.k. w tym względzie nie jest jednoznaczna i jest powodem istotnych rozbieżności w doktrynie, na co zwrócił uwagę i obrońca oskarżonego Jacka T.

Odmienne stanowisko w Komentarzu do Kodeksu Karnego zajmuje A. Marek (Komentarz. Dom Wydawniczy ABC, 2005r. wyd. II), który wobec braku ograniczeń ustawowych przyjmuje, że sprawca, który ujawnił organowi powołane do ścigania istotne i nieznanne dotąd temu organowi okoliczności dotyczące nie "własnego", lecz innego przestępstwa, może skorzystać z przywileju nadzwyczajnego złagodzenia kary również wtedy, gdy w swojej sprawie nie przyznał się do winy i nie okazał organowi ścigania żadnej pomocy. Korzystanie z prawa do obrony we własnej sprawie nie może przekreślać możliwości skorzystania z premii, za istotne przyczynienie się do ujawnienia innego przestępstwa, zwłaszcza że ocena tej kwestii należy do prokuratora wnioskującego o zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary. Opowiedzenie się za stanowiskiem Sądu Okręgowego oraz wspierającymi je wypowiedziami doktryny (K. Buchała) i orzecznictwa (SA w Białymstoku) oznacza przyznanie priorytetu wykładni funkcjonalnej. Gramatyczna treść przepisu art. 60 § 4 k.k. jak ujmuje to A. Marek sugeruje, że zachowanie sprawcy we własnej sprawie nie ma żadnego znaczenia dla zastosowania tego przepisu. Określenie "niezależnie od wyjaśnień złożonych w swojej sprawie" zdaje się oznaczać brak jakiegokolwiek związku pomiędzy postawą sprawcy we własnej sprawie, a ujawnieniem informacji ważnych dla innego postępowania. Słowo "niezależnie" znaczy bowiem, że jakiś element nie warunkuje bytu innego elementu, nie ma z nim związku. Jak wiadomo rezultat wykładni gramatycznej mającej zawsze pierwszeństwo w odczytywaniu normy prawnej akceptuje się, chyba, że prowadzi on do wniosków niemożliwych do przyjęcia z punktu widzenia logiki, albo do konkluzji absurdalnych itp.

Powstaje więc pytanie czy można aprobować skutek takiej wykładni prowadzący do możliwości nadzwyczajnego złagodzenia kary wobec sprawcy, który nie przyznawał się w swojej sprawie składając niewiarygodne wyjaśnienia lub nawet odmawiając ich złożenia, jeśli tylko ujawnił wiadomości o jakich mowa w art. 60 § 4 k.k. in fine. Taka sytuacja oznacza jednocześnie zgodę na to, że premiuje się w taki sposób sprawcę w zasadzie odmawiającego współpracy z organami ścigania, w szczególności we własnym postępowaniu, a tylko umożliwiającemu ściganie w innych sprawach, które nie mają związku z jego zarzutami. Skutek taki wydaje się nie do pogodzenia z ratio legis regulacji nie tylko art. 60 § 4 k.k. ale i art. 60 § 3 k.k. W obu tych przepisach chodzi bowiem o premiowanie sprawców skruszonych, zatem współpracujących z organami ścigania. Nie sposób więc przyjąć, że w tym kręgu mieściłby się sprawca negujący własny zarzut. Z drugiej strony można wywodzić, że pogląd przeciwny, tj. uniezależniający stosowanie art. 60 § 4 k.k. od postawy sprawcy we własnej sprawie jest zasadny, ponieważ użycie przedmiotowego określenia ("niezależnie od") jest zamierzonym zabiegiem ustawodawcy zmierzającym do umożliwienia "wynagrodzenia" nadzwyczajnym złagodzeniem kary sprawcy, który ujawnia organom ścigania informacje pozwalające wszcząć postępowanie w sprawach, w których bez tego w ogóle nie mogłoby to nastąpić. W konsekwencji można byłoby stwierdzić, że ustawodawca niejako godzi się na premiowanie sprawcy, który takie postępowanie umożliwia, choćby jego zachowanie we własnym procesie w żadnym razie premii takiej nie uzasadniało. Skoro zatem treść przedmiotowego przepisu nie jest jednoznaczna, poglądy doktryny są rozbieżne, orzecznictwo sądów powszechnych nie jest obszerne, a wypowiedzi Sądu Najwyższego nie notuje się, uzasadnione jest przedstawienie niniejszego zagadnienia prawnego."

### 1.4.1. Warunkowe przedterminowe zwolnienie.

przepisy: art. 155 k.k.w.

hasła: warunkowe przedterminowe zwolnienie

#### Pytanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie (I KZP 54/05)

**„Czy w wypadku, gdy skazany odbywa dwie lub więcej niepodlegające łączeniu, odbywane kolejno kary pozbawienia wolności, z których żadna nie została orzeczona na okres powyżej trzech lat i jeżeli przerwa w wykonaniu tychże kar trwała, co najmniej rok, a skazany odbył, co najmniej 6 miesięcy kary to może on być warunkowo przedterminowo zwolniony z odbycia ich reszty w trybie art. 155 k.k.w.?”**

#### **Uzasadnienie:**

*„Beata G. odbywa dwie, niepodlegające łączeniu kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami łącznymi Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 grudnia 1999 r. (...), którymi została skazana na kary po 3 lata pozbawienia wolności. W trakcie odbywania tych kar skazana korzystała z przerw w odbywaniu kary pozbawienia wolności, w których łączny okres przekroczył jeden rok. W dniu 9 sierpnia 2005 r. skazana złożyła wniosek do Sądu Okręgowego w K. o udzielenie jej warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kar w trybie art. 155 § 1 k.k.w. Postanowieniem z dnia 21 września 2005 r. Sąd Okręgowy w K. w oparciu o treść art. 15 § 1 k.k.w. umorzył postępowanie wykonawcze w tym przedmiocie. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy stwierdza, że z treści art. 79 § 1 k.k. wynika jasno, że przepisy art. 78 § 1 i 2 k.k. stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, a zatem skazana nie ma uprawnień do domagania się udzielenia jej warunkowego przedterminowego zwolnienia na podstawie art. 155 k.k.w. skoro wprowadzono jej do wykonania dwa wyroki, których suma kar wynosi 6 lat. Ponadto Sąd Okręgowy powołał się na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach, który w postanowieniu z dnia 16 lutego 2000 r. w sprawie II AKz, 61/2000 opublikowanym w Krakowskich Zeszytach Sądowych 2000/5 poz. 83 zajął stanowisko, że "kara pozbawienia wolności orzeczona na okres powyżej 3 lat w rozumieniu przepisu art. 155 § 2 k.k.w. to kara, na którą składa się również suma kar orzeczonych wyrokami sądów, które jednostkowo nie wykraczają poza ten wymiar." Mówiąc innymi słowami niedopuszczalne jest stosowanie jest warunkowego przedterminowego zwolnienia w sytuacji przewidzianej w art. 155 k.k.w. także wówczas, gdy skazany odbywa kolejno kilka orzeczonych kar pozbawienia wolności, który łączny wymiar przekracza 3 lata".*

*Na powyższe postanowienie złożyła zażalenie skazana zarzucając mu obrazę art. 155 § 2 k.k.w. polegającą na nieprawidłowości interpretacji zawartego w treści tego przepisu określenia "jeżeli kara pozbawienia wolności została orzeczona na okres powyżej 3 lat". W uzasadnieniu zażalenia skazana stwierdza, że warunkowe przedterminowe zwolnienie odbywa się zgodnie z przepisami kodeksu karnego objętymi artykułami od 77 do 79. Przepisom tym podlegają również szczególnie warunkowe zwolnienie w tym też określone w art. 155 k.k.w. W ocenie skarżącej skazany ubiegający się o warunkowe zwolnienie w trybie art. 155 k.k.w. może mieć do odbycia dwie lub więcej niepodlegających łączeniu kar, a jedynym ograniczeniem, które wynika z treści § 2 tego przepisu jest to, że żadna z tych kar nie może być orzeczona na okres powyżej 3 lat. W ocenie skarżącej niezależne jest ile kar składa się na karę podlegającą warunkowemu skróceniu jej wykonania. Autorka zażalenia podnosi, że użycie w art. 155 § 2 k.k.w. liczby pojedynczej wskazuje, że chodzi tutaj o poszczególne kary nie przekraczające 3 lat pozbawienia wolności a nie o sumę kar niepodlegających łączeniu a wykonywanych kolejno.*

*Wskazać należy, że powyższy problem nie został oceniony w doktrynie prawa karnego. Również powyższej materii brak jest orzeczeń Sądu Najwyższego. W przedmiocie tym wypowiedział się jedynie Sąd Apelacyjny w Katowicach we wskazanym wyżej orzeczeniu. Zawarte w nim stanowisko nie wydaje być przekonujące. Artykuł 155 § 1 k.k.w. określając warunki udzielenia na jego podstawie warunkowego przedterminowego zwolnienia stwierdza, iż odbywa się ono na zasadach określonych w art. 77 k.k. Ta część przepisu nie nasuwa żadnych trudności interpretacyjnych. Problemem interpretacyjnym jest wykładnia dalszej części tego przepisu zawierająca stwierdzenie, że zwolnienie może nastąpić w każdym czasie bez ograniczeń wynikających z art. 77 i 78 k.k. Określenie to oznacza; że udzielenie warunkowego zwolnienia w trybie art. 155 § 1 k.k.w. nie wymaga odbycia przez skazanego części kar w wymiarach określonych w tych przepisach. W tym przedmiocie art. 155 § 1 k.k.w. stanowi więc *lex specialis* w stosunku do art. 77 i 78 k.k. Wątpliwą natomiast kwestią jest ustanie czy zasada określona w art. 79 § 1 k.k., iż przepisy art. 78 § 1 i 2 k.k. stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności należy uznać za ograniczenie o którym mowa w art. 155 § 1 k.k.w. Ratio legis tego ostatniego przepisu wskazywałoby na to, iż ustawodawca w sposób bardzo szeroki zakreślił podstawy do ubiegania się przez skazanego o warunkowe przedterminowe zwolnienie, który odbył już, co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności i korzystał z długotrwałej przerwy w karze. Użycie w § 2 art. 155 k.k.w. liczby pojedynczej może wskazywać na wolę ustawodawcy, który dobrodziejstwem tego przepisu chciał objąć sprawców skazanych na stosunkowo niewysokie kary pozbawienia wolności, którzy z przyczyn określonych w art. 153 § 1 lub 2 k.k.w. korzystali z przerw w karze. Skoro, więc ustawodawca wyłączył stosowanie ograniczeń przy udzielaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia z art. 78 i 79 k.k. to niewątpliwie miał również na myśli stwierdzenie zawarte w pierwszej części § 1 art. 79 k.k.*

*W ocenie Sądu Apelacyjnego w Krakowie stanowisko zawarte w cytowanym wyżej postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach prowadzi do wykładni przepisu art. 155 § 1 k.k.w. nieopartej na literalnym brzmieniu tegoż artykułu. Wydaje się jednak, że można by interpretować ten przepis tak jak czyni to Sąd Apelacyjny w Katowicach przyjmując, że treść art. 79 § 1 k.k. 5 §1 nie jest ograniczeniem w rozumieniu art. 155 § 1 k.k.w. Tego rodzaju wykładnia wydaje się jednak nieuprawniona albowiem zarówno art. 78 jak i 79 k.k. zawierają czasowe ograniczenia związane z możliwością udzielenia skazanemu warunkowego zwolnienia uzależniając je od odbycia określonych w nich części kary pozbawienia wolności.*

*Z uwagi jednak na znaczenie podniesionych wątpliwości dla praktyki orzeczniczej konieczna jest w tej sprawie zasadnicza wykładnia ustawy. Skoro, zatem treść przedmiotowego przepisu nie jest jednoznaczna, poglądy doktryny nie odnoszą się do tej kwestii, orzecznictwo sądów powszechnych nie jest obszerne, a wypowiedzi Sądu Najwyższego nie notuje się, uzasadnione jest przedstawienie niniejszego zagadnienia prawnego."*

---

## 1.5. Terminy spraw rozpoznawanych w Izbie karnej i Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego.

### Terminy rozpoznania następujących zagadnień prawnych:

- Czy w świetle art. 2, 6, 7 i 15 ustawy z dnia 10 września 1999 r. Przepisy wprowadzające Kodeks karny skarbowy (Dz. U. Nr 83, poz. 931 ze zm.) dopuszczalne jest wznowienie przez sąd postępowania karnego skarbowego, w sprawie o przestępstwo skarbowe, zakończone prawomocnym orzeczeniem finansowego organu orzekającego w sytuacji, gdy wniosek o wznowienie postępowania karnego skarbowego został złożony po 17 października 1999 r.  
**(I KZP 48/05) 15 grudnia 2005 r., godz. 9.30, s. „C”**
- Czy użyty w art. 177 § 3 k.k. wyraz "wyłącznie" oznacza wykluczenie trybu ścigania wnioskowego w zakresie czynu z art. 177 § 1 k.k. gdy pokrzywdzonym tym samym przestępstwem podlegającym kumulatywnej kwalifikacji z art. 177 § 1 i 2 k.k., jeżeli jeszcze inna osoba (osoby), albo inna osoba (osoby) najbliższe co do której nastąpił skutek określony w art. 177 § 2 k.k.?  
**(I KZP 45/05) 15 grudnia 2005 r., godz. 10.30, s. „C”**  
Pełny tekst uzasadnienia pytania: Biuletyn Prawa Karnego 6/05 poz. 1.4.2.  
<http://www.sn.pl/orzecznictwo/index.html>
- Czy wpis do wykazu, o którym mowa w art. 49 a § 2 k.k. zd. drugie, jest wystarczający do zasądzenia na rzecz tego podmiotu nawiązek i świadczeń pieniężnych, czy też niezbędne jest opublikowanie tego wykazu w formie obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Ministra Sprawiedliwości (art. 49a § 2 k.k. zd. ostatnie)?  
**(I KZP 46/05) 15 grudnia 2005 r., godz. 11.00, s. „C”**  
Pełny tekst uzasadnienia pytania: Biuletyn Prawa Karnego 6/05 poz. 1.4.3.  
<http://www.sn.pl/orzecznictwo/index.html>
- Czy dopuszczalne jest złożenie zażalenia na postanowienie oddalające skargę strony na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki?  
**(I KZP 44/05) 15 grudnia 2005 r., godz. 11.30, s. „C”**  
Pełny tekst uzasadnienia pytania: Biuletyn Prawa Karnego 6/05 poz. 1.4.1.  
<http://www.sn.pl/orzecznictwo/index.html>
- Czy biegłemu, który jest autorem opinii nadesłanej w trybie art. 203 § 1 k.k.w. do sądu przez kierownika zakładu zamkniętego przysługuje prawo do wynagrodzenia na podstawie art. 9 ust. 1 Dekretu z

dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. z dnia 28 października 1950 r. Nr 49, poz. 445 ze zm.)?

**(I KZP 40/05) 15 grudnia 2005 r., godz. 12.00, s. „C”**

- Czy znamie przedmiotowe zawarte w treści art. 220 § 1 k.k. dotyczące sprawcy, który "naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu" zawęży, krąg pokrzywdzonych, jedynie do podmiotów świadczących pracę w rozumieniu kodeksu pracy na podstawie umowy o pracę?

**(I KZP 34/05) 15 grudnia 2005 r., godz. 12.30, s. „C”**

- Czy opłaty za wydanie kserokopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy, pobierane w wysokości określonej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 2 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie kserokopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy (Dz. U. Nr 107, poz. 1006), a w oparciu o art. 156 § 2 i 3 k.p.k., stanowią koszty sądowe co do których ma zastosowanie art. 623 k.p.k. oraz art. 626 § 3 k.p.k.?

**(I KZP 41/05) 15 grudnia 2005 r., godz. 13.00, s. „C”**

## **2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego.**

### **2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego.**

### **2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego.**

#### **2.2.1. Wybór ławników.**

29 listopada 2005 r. o godz. 10.00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie dotyczące wyboru ławników przez radę gminy do Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa na kadencję 2004 -2007.

Trybunał Konstytucyjny orzeknie w sprawie zgodności art. 160 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie, w jakim upoważniają rady gmin do wyłącznego wyboru ławników, z art. 10, art. 173 i art. 186 ust. 1 Konstytucji oraz art. 161, art. 162, art. 163 § 2 i art. 164 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w zakresie, w jakim określają kompetencje rady gminy do wyłącznego wyboru ławników, z art. 10, art. 173 i art. 186 ust. 1 Konstytucji.

Rada Miejska Konstancina - Jeziornej w 2003 roku podjęła uchwałę w sprawie wyboru ławników do Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa na kadencję 2004 –2007. Wojewoda Warszawski zaskarżył uchwałę, zarzucając wybór osób, które zostały zgłoszone przez partię polityczną. Obowiązujące przepisy powierzają radom gmin wyłączną właściwość do obsadzania stanowisk ławników. Sąd pytający ma wątpliwości co do przyznania w tej kwestii wyłącznych kompetencji organom samorządu terytorialnego. W konsekwencji prowadzi to bowiem do decydowania o obsadzie osobowej składów orzekających. Może to spowodować przegłosowanie sędziów zawodowych, co stawia pod znakiem zapytania niezależność władzy sądowniczej. Zdaniem sądu pytającego jest to niezgodne również z zasadą podziału władz. Zasada ta nie ma charakteru czysto organizacyjnego, ale jej celem jest także ochrona praw człowieka przed nadużywaniem władzy przez którykolwiek ze sprawujących ją organów.

Rozprawie będzie przewodniczyła sędzia TK Ewa Łętowska, a sprawozdawcą będzie sędzia TK Mirosław Wyrzykowski.

#### **2.2.2. Ustawa o Policji – materiały operacyjne.**

Dnia 12 grudnia 2005 r. o godz. 10.00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich K 32/04 w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy o Policji.

Trybunał Konstytucyjny rozpozna wniosek Rzecznik Praw Obywatelskich (K 32/04) w sprawie zgodności

- 1) art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji – z art. 7 i art. 51 ust. 4 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- 2) art. 19 ust. 16 ustawy o Policji w zakresie, w jakim regulując dostęp do materiałów zgromadzonych podczas kontroli operacyjnej nie przewiduje po zakończeniu kontroli operacyjnej oraz ustaniu zagrożeń dla realizacji celów postępowania powiadomienia innej osoby niż po-

dejrzany oraz jego obrońca o tej kontroli – z art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP;

- 3) art. 19 ust. 18 ustawy o Policji - z art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- 4) art. 20 ust. 2 ustawy o Policji:
  - w zakresie w jakim nie precyzuje w jakich sytuacjach można gromadzić informacje o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstwa ściganego z urzędu, niezależnie od faktycznej potrzeby zebrania tych informacji w danym postępowaniu karnym - z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP,

oraz

  - w zakresie, w jakim przewidując możliwość pobierania, przetwarzania i wykorzystywania w celach wykrywczych i identyfikacyjnych danych osobowych o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, nieletnich dopuszczających się czynów zabronionych przez ustawę jako przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego, osobach o nieustalonej tożsamości lub usiłujących ukryć swą tożsamość oraz o osobach poszukiwanych, nie określa materialnoprawnych kryteriów odstąpienia od pobierania informacji o osobach - z art. 51 ust. 5 Konstytucji RP;
- 5) art. 20 ust. 17 ustawy o Policji w zakresie, w jakim nie przewiduje usuwania ze zbiorów policyjnych danych zebranych o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, które zostały prawomocnie uniewinnione, względnie wobec których postępowanie karne zostało prawomocnie bezwarunkowo umorzono niezwłocznie po uprawomocnieniu się stosownego orzeczenia – z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
- 6) zarządzenia nr 6 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie uzyskiwania, przetwarzania i wykorzystywania przez Policję informacji oraz sposobów zakładania i prowadzenia zbiorów tych informacji – z art. 51 ust. 5 oraz art. 93 ust. 2 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjny rozpozna wniosek w składzie:

Jerzy Stępień – przewodniczący  
Bohdan Zdziennicki – sprawozdawca  
Adam Jamróz  
Ewa Łętowska  
Marian Zdyb

### **2.2.3. Wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania.**

W Trybunale Konstytucyjnym przyjęto do merytorycznego rozpoznania skargę konstytucyjną Jacka B. o stwierdzenie niezgodności art. 540 § 2 Kodeksu postępowania karnego z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 190 ust. 4 Konstytucji RP. Skarga dotyczy (sygn. SK 60/05)

### **2.2.4. Odpowiedzialność karna dziennikarza za opublikowanie bez autoryzacji dosłownie cytowanej wypowiedzi.**

W Trybunale Konstytucyjnym przyjęto do merytorycznego rozpoznania skargę konstytucyjną Jerzego W. o stwierdzenie, że art. 49, art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku – Prawo prasowe jest niezgodny z art. 14 i art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP; (sygn. akt SK 52/05).

Rzecznik Praw Obywatelskich zgłosił swój udział w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Jerzego W. (...) i przedstawił następujące stanowisko: "art. 49 w związku z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 26.01.1984 r. – Prawo prasowe jest niezgodny z art. 54 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 w

związku z art. 14 Konstytucji RP". Zaskarżone przepisy ograniczają wolność prasy oraz wolność słowa, poprzez zagrożenie sankcją karną zachowania polegającego na publikowaniu bez autoryzacji dosłownie cytowanych wypowiedzi. Inf. 10-12/2005.

## 3. Legislacja.

### 3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego.

- **Dz. U. z 2005 r. Nr 223, poz. 1915** (umowa międzynarodowa z 18 lutego 2002 r.) Umowa o współpracy policji i straży granicznych na terenach przygranicznych. Berlin 18 lutego 2002 r.  
Pełny tekst: <http://www.law.uj.edu.pl/users/kk/czytelnia/ap/Dz.U.05.223.1915.pdf>
- **Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1943** obwieszczenie zawierające tekst jednolity ustawy z dnia 5 maja 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza denty.

### 3.2. Prace legislacyjne rządu.

#### 3.2.1. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o zmianie ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Przyjęty projekt usuwa luki prawne, które uniemożliwiłyby Prokuraturii Generalnej skuteczną ochronę praw i interesów Skarbu Państwa. Proponowana nowelizacja likwiduje zagrożenie, że po rozpoczęciu działalności przez Prokuratorie Generalną Skarb Państwa zostanie pozbawiony możliwości występowania przed Sądem Najwyższym. A zatem będzie miała uprawnienia do wnoszenia skarg kasacyjnych. Projekt przewiduje także, że nie będzie konieczności tworzenia dziesięciu oddziałów Prokuraturii Generalnej. Do tej pory poszczególne oddziały prowadziły od kilku do kilkudziesięciu spraw sądowych, co z łatwością może być wykonywane przez Główny Urząd Prokuraturii Generalnej. Jeżeli natomiast istnienie określonego oddziału okaże się w przyszłości potrzebne, będzie on mógł zostać utworzony w drodze zarządzenia Prezesa Rady Ministrów. Rezygnacja z tworzenia oddziałów Prokuraturii Generalnej przyniesie – w ramach programu "Tanie Państwo" – oszczędności dla budżetu rządu 15-20 milionów zł rocznie. Nowelizacja przesuwa termin rozpoczęcia działalności przez Prokuratorie Generalną z dnia 1 stycznia na dzień 15 marca 2006 r. Umożliwi to staranne i skuteczne przygotowanie nowej jednostki do wykonywania powierzonych jej zadań.

#### 3.2.2. Rada Ministrów wydała rozporządzenie w sprawie pełnomocnika rządu do spraw opracowania Programu zwalczania nadużyć w instytucjach publicznych.

Jednym z głównych celów obecnego rządu jest zwalczanie nadużyć w administracji publicznej. Dlatego zostanie powołany pełnomocnik rządu do tych spraw. Będzie nim sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Wszelkie koszty związane z działalnością pełnomocnika zostaną pokryte za środków zaplanowanych w budżecie KPRM. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

### 3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP.

#### 3.3.1. Sejm.

#### 3.3.2. Senat.



### 3.4. Opinie i stanowiska Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego.

#### 3.4.1. Opinia Komisji w sprawie projektu kodeksu nieletnich o (KKPK 403/64/05 – dot. DSP VI-024-14-05).

1. Projektowany kodeks nieletnich zastąpić miałby obowiązującą od ponad 22 lat ustawę z 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.), która normuje postępowanie opiekuńczo-wychowawcze i poprawcze w tych sprawach, oparte na przyjętym w 1978 r. modelu sądu rodzinnego, jako sądu właściwego zarówno w sprawach opiekuńczych, jak i reakcji na czyny karalne popełnione przez nieletnich.

Twórcy projektu przyjęli założenie regulacji kompleksowej i autonomicznej, której nadają nazwę „kodeks nieletnich”. Nadanie projektowi aktu prawnego rangi „kodeksu” musi być jednak szczególnie uzasadnione - przede wszystkim społecznym znaczeniem regulowanej materii i właśnie jej kompleksowością. Gdyby uznać, że całokształt problematyki postępowania z nieletnimi sprawcami czynów zabronionych, wykazującymi przejawy demoralizacji spełnia te wymagania, to mimo wszystko proponowana nazwa „kodeks nieletnich” nie wydaje się uzasadniona. Nazwa ta bowiem sugeruje, że jest to akt prawny regulujący kompleksowo prawa i obowiązki nieletnich, ich status prawny w różnych przejawach, a nie tylko postępowanie ze sprawcami czynów zabronionych lub wykazującymi demoralizację (art. 1 i 2 projektu). Poprawna, bo adekwatna do treści projektowanej regulacji, byłaby więc nazwa „Prawo o postępowaniu w sprawach nieletnich” (ewentualnie z dodaniem „wykazujących przejawy demoralizacji”).

2. Według przyjętych założeń projektowana ustawa powinna samodzielnie regulować wszystkie kwestie dotyczące postępowania w sprawach nieletnich, bez konieczności odsyłania do innych kodeksów. Wydaje się jednak, że nie byłoby to ani uzasadnione, ani nawet możliwe. Takie założenie bowiem prowadzi albo do powtarzania regulacji innych kodeksów albo do nieuzasadnionych różnic terminologicznych, a nawet instytucjonalnych (np. proponowana w projekcie nieważność orzeczeń, której nie przewiduje k.p.k.). Co więcej doszłoby w ten sposób do dalszego pęknięcia systemu prawa represyjnego w Polsce. Tak więc w ustawie (kodeksie) dotyczącej postępowania w sprawach nieletnich unormować należałoby jedynie to, co jest dla tego postępowania specyficzne, odsyłając w pozostałym zakresie do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego, a także – w zakresie dotyczącym władzy rodzicielskiej i opieki - do kodeksu postępowania cywilnego (postępowania nieprocesowego, dział II).
3. Komisja Kodyfikacyjna zwróciła się o opracowanie opinii o projekcie kodeksu nieletnich do: sędziego dr Piotra Góreckiego (SO w Poznaniu) i dr hab. V. Konarskiej-Wrzosek (UMK w Toruniu), zajmujących się od wielu lat problematyką postępowania z nieletnimi.

Obydwie opinie podkreślają jako walor projektu dążenie do opracowania kompleksowej regulacji. W obydwu opiniach podnosi się jednak, że wadą tej regulacji jest zbyt daleko idące sformalizowanie postępowania, a przede wszystkim to, iż projekt wprowadza procedurę wzorowaną na k.p.k., co odnosi się tak do nomenklatury, jak i przyjętej regulacji dotyczącej środków zapobiegawczych (art. 152 proj.), powierzenia postępowania wyjaśniającego Policji (art. 170 proj.), daleko idącej interwencji prokuratora (art. 179 § 3 i art. 184 § 2 proj.), szczegółowej regulacji przesłanek procesu, trybu i formy czynności procesowych, wyłączenia sędziego, sformalizowanego postępowania dowodowego itp.

Kierunek rozwiązań przyjętych w projekcie zdaniem opiniodawców jest sprzeczny z zasadą odformalizowanego postępowania sądu rodzinnego, którego celem jest przede wszystkim dobro nieletniego i przeciwdziałanie czynnikom jego demoralizacji, a nie orzekanie o odpowiedzialności prawnej. Zastrzeżenie to Komisja Kodyfikacyjna podziela.

4. Wątpliwości wywołuje zamysł formalnego powierzenia Policji prowadzenia postępowania wyjaśniającego w sprawach nieletnich, zwłaszcza że projekt nie reguluje szczegółowo postępowania

Policji w tych sprawach, a nawet nie zawiera dotychczasowych rozwiązań dotyczących sposobu wysłuchania nieletniego (art. 19 i art. 39 u.p.n.). Podzielić należy pogląd, iż metody i sposób postępowania Policji, mimo wyodrębnienia komórek lub stanowisk mających na celu przeciwdziałanie demoralizacji i przestępczości nieletnich, mogą być uznane za dyskusyjne w tych sprawach. Zdaniem większości członków Komisji, dotychczasowy model powierzenia sądowi rodzinnemu postępowania wyjaśniającego i tylko niezbędnych działań Policji pod nadzorem sędziego, lepiej zabezpiecza prawa nieletnich i służy celom postępowania wychowawczego i ochronnego. Z drugiej strony na uznanie zasługuje to, że twórcy projektu nie zamykają oczu na praktykę, stosowaną jeszcze pod rządami k.p.k. z 1928 roku i znaną w wielu krajach europejskich, którą cechuje wykonywanie znakomitej większości czynności dowodowych przez policję.

5. Projekt opiniowanego kodeksu został zdominowany przez regulacje proceduralne, z wyraźnym niedocenieniem znaczenia unormowań materialnoprawnych. Wymownie świadczy o tym fakt, iż w projekcie przepisów materialnoprawnych jest tylko 18, przepisów proceduralnych aż 264, a przepisów wykonawczych 79. Takie zachwianie proporcji jest nie do zaakceptowania, nie można też podzielić założenia, że całość problematyki środków stosowanych wobec nieletnich można przesunąć do części wykonawczej.
6. Wątpliwości budzi rezygnacja z dotychczasowego rozróżnienia środków wychowawczych i poprawczych, na rzecz jednolitego ich traktowania jako środków wychowawczych, co zresztą nie jest przeprowadzone konsekwentnie, bo zarówno w tekście projektu, jak i jego uzasadnieniu, wielokrotnie jest mowa o zakładach poprawczych (np. art. 320 § 2, 324 § 4, 325 § 1 proj.).

Nie jest zrozumiałe pominięcie w projekcie środka w postaci umieszczenia nieletniego w rodzinie zastępczej. Zuboża to katalog środków pozwalających na zmianę dotychczasowego środowiska nieletniego, nie mających jednak charakteru zakładowego.

7. Najbardziej kontrowersyjną propozycją projektu jest obniżenie maksymalnej granicy stosowania wszystkich środków wychowawczych do 18 roku życia, a więc o 3 lata w stosunku do obowiązującego stanu prawnego. Konsekwencją ustanowienia powyższej granicy jest to, że wobec nieletniego, który popełnił czyn zabroniony przed ukończeniem 17 lat, ale w chwili orzekania przez sąd pierwszej instancji ukończył lat 18, środków wychowawczych już nie orzeka się, lecz umarza się postępowanie albo orzeka się wyrokowo warunkowe umorzenie postępowania albo skazanie z nadzwyczajnym złagodzeniem kary (art. 13 proj.). Prowadzi to do poważnego rozszerzenia orzekania kar i środków karnych wobec osób, które w okresie nieletniości dopuściły się czynów o różnym ciężarze gatunkowym i różnym stopniu zdemoralizowania, a z drugiej strony – do zupełnego braku reakcji, choćby w postaci stosowania środków wychowawczych lub poprawczych, jeżeli sąd nie zdecyduje się na reakcję karną i umorzy postępowanie. Taka alternatywa wydaje się wyjątkowo niewłaściwa.

Proponowana zmiana ma charakter radykalny, zmieniający zasadniczo model postępowania z nieletnimi, wymagałaby więc gruntownego przedyskutowania i zasięgnięcia opinii sędziów rodzinnych, kuratorów do spraw nieletnich wychowawców, a także kryminologów zajmujących się problematyką nieletnich.

8. Zdaniem Komisji Kodyfikacyjnej przed nadaniem dalszego biegu projektowi kodeksu nieletnich należałoby rozstrzygnąć fundamentalne kwestie:
  - jaki ma być model postępowania w sprawach nieletnich: czy ma być to model oparty na koncepcji wychowawczego i ochronnego oddziaływania – jaki przyjęła obowiązująca ustawa, czy też model odpowiedzialności prawnej nieletniego – do czego zdaje się skłaniać projekt;
  - w wypadku przyjęcia tej drugiej alternatywy, do rozstrzygnięcia pozostałaby kwestia postępowania opiekuńczo-wychowawczego, co – biorąc pod uwagę doświadczenia historyczne i rozstrzygnięcia w innych krajach – prowadziłyby do rezygnacji z dotychczasowego modelu

sądu rodzinnego oraz powrotu do dwoistego postępowania (opiekuńczego oraz w sprawach czynów karalnych nieletnich), jaki istniał w Polsce przed wprowadzeniem sądów rodzinnych.

9. Projekt kodeksu nieletnich wywołał daleko idące rozbieżności opinii. Należy oczekiwać, że Zespół, który opracował ten projekt, ustosunkuje się do zgłoszonych uwag dotyczących tak jego założeń, jak i rozwiązań szczegółowych. Pożądane byłoby zwłaszcza polityczno-kryminalne uzasadnienie projektu nawiązujące do badań kryminologicznych zjawiska demoralizacji i przestępczości nieletnich, jego dynamiki i uwarunkowań. Stworzyłoby to właściwą podstawę do dyskusji nad ewentualną zmianą ustawowego modelu postępowania w sprawach nieletnich.

Warszawa, dnia 18 listopada 2005 r.

Przewodniczący Komisji: prof. dr hab. S. Waltoś

Opracował: prof. dr hab. A. Marek; prof. dr hab. M. Bojarski; prof. dr hab. Z. Świda

---

## 4. Analizy.

### 4.1. Sprawy karne w orzecznictwie NSA – analiza orzeczeń zamieszczonych w oficjalnym publikatorze *Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych nr 5 (8) 2005 r.* (opr. Anna Błachnio-Parzych).

#### 4.1.1. Faks faktury nie jest dokumentem w rozumieniu art. 19 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym.

**przepisy:** art. 76 § 1 k.k.s., art. 19 ust. 3 pkt 1 ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym.

**hasła:** Przepięstwa i wykroczenia skarbowe – p-ko obowiazkom podatkowym i rozliczeniom z tytułu dotacji lub subwencji

Wyrok NSA z dnia 9 grudnia 2004 r., sygn. akt FSK 620/04

#### Omówienie:

NSA stwierdził, że: „Faks faktury nie jest dokumentem, o którym mowa w art. 19 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz. 50 ze zm.).”

W związku z tym Spółka, której dotyczyła skarga kasacyjna, nie miała prawa do odliczenia podatku naliczonego dysponując jedynie faksem faktury, a nie fakturą dokumentującą kwoty podatku. NSA podkreślił, że ustawodawca wiąże prawo do obniżenia podatku należnego z otrzymaniem faktury. Oznacza to fizyczne znalezienie się faktury w posiadaniu podatnika, a nie jedynie informacji o danych zamieszczonych w fakturze poprzez przesłanie mu jej faksu.

#### 4.1.2. Skarga na przewlekłość postępowania w sprawach karnych.

**przepisy:** art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

**hasła:** Skarga na przewlekłość postępowania w sprawach karnych – ogólnie

Postanowienie NSA z dnia 26 listopada 2004 r. (GPP 1/04)

#### Omówienie:

Naczelnny Sąd Administracyjny określając pojęcie przewlekłości postępowania stwierdził, że: „W świetle przepisów art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843) ocena zarzutu przekroczenia przez sąd rozsądnego terminu rozpoznania sprawy (przewlekłość postępowania) powinna uwzględniać przeciętny czas oczekiwania na rozpatrzenie sprawy w prawidłowo funkcjonującym sądzie.”

Tym samym NSA podkreślił, że nie można ograniczyć wyrokowania o przewlekłości postępowania, bądź zachowaniu rozsądnego terminu rozpoznania sprawy do badania okoliczności towarzyszących tylko tej określonej sprawie (art. 2 ust. 1 nadmienionej ustawy). Obowiązek rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki dotyczy bowiem wszystkich spraw wpływających do sądu, które winny być rozpoznane według kolejności. Dlatego ocena zarzutu przekroczenia rozsądnego terminu powinna uwzględniać przeciętny czas oczekiwania na rozpatrzenie sprawy w prawidłowo funkcjonującym sądzie.

## 5. Informacja międzynarodowa.

### 5.1. Rada Europy.

### 5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

#### 5.2.1. Ochrona prawa do życia przez organy państwowe.

**przepisy:** art. 2, 3 i art. 13 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

**hasła:** prawo do życia, zakaz poniżającego traktowania, zadośćuczynienie, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka,

Orzeczenie z 8 listopada 2005 r. w sprawie **GONGADZE v. UKRAINA** (nr skargi 34056/02)

#### *Naruszenie art. 2, 3 i 13 Konwencji*

Skarżąca, Mirosława Gongadze, jest żoną nieżyjącego Gregorija Gongadze, dziennikarza i redaktora naczelnego ukraińskiego dziennika “Ukrainskaja Prawda”, biorącego udział w walce o wolność słowa na Ukrainie. Cztery miesiące przed zniknięciem skarżył się na inwigilację. Dnia 14 czerwca 2000 r. napisał otwarty list do Prokuratora Generalnego skarżąc się na powtarzające się przesłuchania jego rodziny, przyjaciół i kolegów, a także na ciągłą inwigilację. W liście prosił o ochronę i ukaranie winnych. Zginął dnia 16 września 2000 r.

Dnia 2 listopada 2000 r. zostało odnalezione niezidentyfikowane ciało, które rodzina rozpoznała jako G. Gongadze. Jednak Prokurator Generalny poinformował rodzinę, że dowody potwierdzające jego tożsamość są niewystarczające. W konsekwencji skarżąca została pozbawiona statusu strony w postępowaniu karnym, zmierzającym do wyjaśnienia sprawy zaginięcia jej męża.

Dnia 11 marca 2003 r. organizacja *Reporters Sans Frontières* oznajmiła, że po wykonaniu testów DNA nie ulega wątpliwości, że odnalezione ciało należało do G. Gongadze. Odnaleziono również taśmy magnetofonowe, na których, jak podejrzewano, zarejestrowano rozmowę między Prezydentem Ukrainy i Ministrem Spraw Wewnętrznych na temat „zajęcia się” sprawą G. Gongadze. Zidentyfikowano i postawiono zarzuty oficerowi odpowiedzialnemu za śledzenie dziennikarza, a jeden z wysokich urzędników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych został oskarżony o współudział w jego zaginięciu. Po zmianie reżimu na Ukrainie, Prezydent Wiktor Juszczenko nakazał ponowne otwarcie śledztwa. W konsekwencji ponownego otwarcia sprawy G. Gongadze skarżąca uzyskała dostęp do akt sprawy, a Prokurator Generalny oświadczył, że przeprowadzone testy DNA wykazały tożsamość G. Gongadze. Dnia 2 marca 2005 r., już po wszczęciu postępowania przed Trybunałem, Prokurator Generalny poinformował o aresztowaniu trzech oficerów milicji podejrzewanych o udział w zaginięciu, natomiast w tym samym czasie przesłuchiwany przez Prokuraturę Generalną w charakterze świadka w tej sprawie Jurij Krawczenko popełnił samobójstwo. Dnia 20 września 2005 r. na forum Parlamentu Ukrainy przedstawiony został raport powołanego *ad hoc* komitetu do sprawy wyjaśnienia zaginięcia i morderstwa G. Gongadze, w którym stwierdzono, że współudział w sprawie brali m.in. były Prezydent L. Kuczma i J. Krawczenko oraz wymieniono innych zamieszanych. Dodatkowo, raport stwierdzał, że Prokurator Generalny nie podjął żadnych czynności w związku z treścią raportu. Natomiast równocześnie Prokurator Generalny oświadczył, że akta sprawy są już kompletne i że akt oskarżenia zostanie niezwłocznie przesłane do sądu w celu rozpoczęcia postępowania sądowego.

Skarżąca podniosła, opierając się na art. 2, 3 i 13 Konwencji, że państwo nie zdołało zapewnić ochrony życia mężowi, ani nie podjęło skutecznych wysiłków celem wyjaśnienia okoliczności jego zaginięcia i śmierci, co stanowi podstawę do żądania odpowiedniego zadośćuczynienia za straty moralne przez nią poniesione. Zwróciła także uwagę, że informacje posiadane przez ukraińskie organy władzy wskazywały na udział państwa w zabójstwie, podczas gdy prowadzone przez nie śledztwo zostało ograniczone do postępowania przeciwko bezpośrednim sprawcom zabójstwa, a nie przeciwko tym, którzy je zorganizowali i zaplanowali.

#### Orzeczenie Trybunału w zakresie naruszenia art. 2

##### ➤ Brak zapewnienia ochrony życia

Trybunał zauważył, że ostatnie informacje dotyczące sprawy skarżącej dowodzą, że istnieje wysoki stopień prawdopodobieństwa, że milicja była zamieszana w zniknięcie i zabójstwo G. Gongadze. Należało natomiast zdecydować, czy organy państwowe nie dopełniły obowiązku chronienia życia G. Gongadze od znanego im ryzyka, które zagrażało jego życiu.

Po pierwsze, Trybunał spostrzegł, że mąż skarżącej w otwartym liście do władz dostarczył Prokuraturze Generalnej danych o przesłuchiowaniu jego rodziny i znajomych i poddawaniu ich ciągłej inwigilacji. Wezwał także do wszczęcia śledztwa w tej sprawie i zapewnienia mu środków ochrony. Po drugie, organy państwowe, w szczególności organy ścigania, powinny zdawać sobie sprawę z wagi pracy dziennikarza i niebezpieczeństwa idącego za opisywaniem kwestii politycznie wrażliwych; od 1991 r. 18 dziennikarzy zginęło na Ukrainie. Po trzecie, Prokuratura Generalna była zobowiązana nadzorować działalność milicji i legalność podejmowanych przez nią czynności. Pomimo tych wszystkich przesłanek skłaniających do podjęcia działań, odpowiedź Prokuratury na prośbę męża skarżącej była niedbała, a dwa tygodnie później G. Gongadze zginął.

Trybunał zaznaczył, że skargi G. Gongadze i następne wydarzenia, wskazujące na udział władz państwowych w zleceniu zabójstwa, zostały zignorowane, lub im zaprzeczono, bez przeprowadzenia bezpośrednio po wydarzeniach odpowiedniego śledztwa. Nie podjęto żadnych działań w związku z podejrzeniami dotyczącymi udziału w zdarzeniach milicji, kiedy po raz pierwszy pojawiało się takie podejrzenie. Przede wszystkim jednak fakt, że natychmiast po przewrocie we władzach Ukrainy dwóch milicjantów zostało zidentyfikowanych i aresztowanych pod podejrzeniem udziału w porwaniu i zabójstwie G. Gongadze, budzi poważne wątpliwości co do autentycznej woli poprzedniego reżimu do rzetelnego zbadania rzeczywistych okoliczności śmierci G. Gongadze.

Trybunał stwierdził, że nastąpiło naruszenie art. 2 Konwencji, w zakresie braku dopełnienia przez władze państwowe obowiązku ochrony życia.

##### ➤ Brak postępowania wyjaśniającego okoliczności sprawy

Trybunał zważył, że podczas śledztwa, aż do grudnia 2004 r., władze Ukrainy były bardziej zaangażowane w próbę ukrycia udziału wysokich urzędników państwowych w sprawie, niż w rzeczywiste odkrywanie okoliczności zaginięcia i śmierci męża skarżącej. W konsekwencji Trybunał stwierdził, że nastąpiło również naruszenie art. 2 Konwencji poprzez brak rzetelnego postępowania wyjaśniającego sprawę.

#### W zakresie naruszenia art. 3

Trybunał stwierdził, że mąż skarżącej zginął we wrześniu 2000 r., a dopiero w marcu 2003 r. otrzymała ona zawiadomienie o zidentyfikowaniu ciała. W międzyczasie otrzymywała liczne zaprzeczające sobie wzajemnie informacje o jego losie. Tej sytuacji niepewności towarzyszyła odmowa władz zapewnienia

dostępu do akt sprawy. Dopiero we wrześniu 2005 r. ostatecznie potwierdzono za pomocą testu DNA, że odnalezione ciało należy do męża skarżącej. Trybunał stwierdził, że niechętny stosunek władz do prowadzenia śledztwa przyczynił się do krzywdy moralnej skarżącej i jej rodziny, stanowiąc przykład poniżającego traktowania jednostki przez państwo, naruszając tym samym art. 3 Konwencji.

#### W zakresie naruszenia art. 13

Trybunał przypomniał, że zaniechanie przeprowadzenia skutecznego i rzeczywistego śledztwa przez władze państwowe dotyczącego wyjaśnienia okoliczności zaginięcia i śmierci męża skarżącej stanowi równocześnie naruszenie art. 13 Konwencji. Każdy, kogo prawa i wolności zawarte w Konwencji zostały naruszone, ma bowiem prawo do skutecznego środka odwoławczego do właściwego organu państwowego, nawet wówczas gdy naruszenia dokonały osoby wykonujące swe funkcje urzędowe.

Co więcej, brak rezultatów prowadzonego śledztwa uniemożliwił skarżącej otrzymanie właściwego zadośćuczynienia za doznane krzywdy, ponieważ z zasady postępowanie cywilne dochodzące rekompensaty nie może być rozpoznane, dopóki fakty stanowiące podstawę dochodzenia zadośćuczynienia badane są w postępowaniu karnym. Zgodnie z art. 41 Konwencji (odpowiednie zadośćuczynienie dla pokrzywdzonej strony) Trybunał przyznał pokrzywdzonej odpowiednie zadośćuczynienie w wysokości 100.000 euro, za doznane straty moralne i materialne.

(opr. Hanna Kuczyńska)

### **5.2.1. Przedłużenie okresu tymczasowego aresztowania nie musi się odbywać na jawnym posiedzeniu.**

**przepisy:** art. 5 § 4 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

**hasła:** prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawo do rzetelnego procesu sądowego, tymczasowe aresztowanie, posiedzenie, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenie z 15 listopada 2005 r. w sprawie *Reinprecht v. Austria* (nr skargi 67175/01)

#### ***Brak naruszenia art. 5 § 4 Konwencji***

Skarżący, Karl Reinprecht, dnia 6 maja 2000 r. został tymczasowo aresztowany pod zarzutem popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej. Sąd, wydając to postanowienie, kierował się przeszłością kryminalną sprawcy i istniejącym ryzykiem popełnienia kolejnych podobnych przestępstw.

Na posiedzeniu, które odbyło się dnia 19 maja 2000 r., na którym obecny był prokurator oraz oskarżony i jego obrońca, sąd postanowił przedłużyć okres tymczasowego aresztowania. Uznał, że jest to konieczne ze względu na ryzyko ponownego popełnienia przestępstwa, oceniane na podstawie powrotu oskarżonego do przestępstwa w dziewięciu przypadkach poprzedzających niniejsze oskarżenie, również dotyczące czynów związanych z użyciem przemocy. Orzekający sąd pierwszej instancji oddalił dwa zażalenia oskarżonego na to postanowienie na dwóch kolejnych posiedzeniach, z których tylko jedno odbyło się w obecności stron. Sąd odwoławczy oddalił zażalenie oskarżonego na postanowienie sądu rejonowego orzekając bez udziału stron, uznając, że istniały uzasadnione podstawy do zastosowania tymczasowego aresztowania. Następnie, podobnie, austriacki Sąd Najwyższy oddalił skargę oskarżonego na naruszenie jego podstawowych praw, również orzekając na posiedzeniu *in camera*. Stwierdził, że austriacki kodeks postępowania karnego ustanawia obowiązek przeprowadzania okresowych rewizji stosowania tymczasowego aresztowania, jednak ma się to odbywać na posiedzeniach *in camera*. W październiku 2000 r. sąd pierwszej instancji uznał oskarżonego winnym popełnienia zarzucanego mu czynu i orzekł karę dwóch lat pozbawienia wolności.

Skarżący wniósł skargę do Trybunału, opierając się na art. 5 § 4 (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) i na art. 6 § 1 Konwencji (prawo do rzetelnego procesu), twierdząc, że posiedzenie, na którym sąd orzekał o przedłużeniu okresu tymczasowego aresztowania nie odbyło się jawnie.

Do postępowania toczącego się przed Trybunałem na skutek skargi Karla Reinprechta przystąpiła Helsińska Fundacja Praw Człowieka jako *amicus curiae*, strona trzecia w postępowaniu. Argumentowała, że art. 5 § 4 Konwencji zawiera literalne zobowiązanie do zapewnienia jawności posiedzenia w sprawie przedłużenia okresu tymczasowego aresztowania. Wskazała, że celem dokonywania kontroli na podstawie art. 5 § 4 Konwencji jest nie tylko zapewnienie proceduralnej i materialnej prawidłowości zatrzymania i tymczasowego aresztowania, ale także gwarantowanie ochrony przed arbitralnymi decyzjami zapewnionej przez przepis art. 5 Konwencji. Kontrola publiczna posiedzeń na etapie postępowania przygotowawczego pomogłaby zapewnić bezstronność sądu. Publiczne przesłuchanie stanowi też odzwierciedlenie prawa do wolności, które chroni art. 5 § 4, a które powinno być rozpatrywane w ścisłym związku z art. 6 Konwencji.

W uzasadnieniu swojego orzeczenia Trybunał stwierdził, że art. 5 § 4, mimo, iż wymaga zapewnienia możliwości odwołania się do sądu w celu skontrolowania przez sąd prawidłowości procedury pozbawienia wolności, nie wprowadza ogólnego wymagania, by takie kontrole taka odbywała się na posiedzeniach jawnych. Z pewnością posiedzenie powinno odpowiadać procedurom zapewniającym rzetelność postępowania i równość stron. Nie oznacza to jednak, że ma spełniać gwarancje zapewnione w art. 6 – art. 5 § 4 i art. 6 Konwencji nie są ze sobą tożsame i powinny być traktowane odmiennie. Przede wszystkim przepisy te służą innym celom, a art. 5 § 4 stanowi *lex specialis* względem art. 6. Z pewnością gwarancje opisane w art. 6 powinny być przestrzegane na etapie postępowania przygotowawczego. Nie oznacza to jednak, że niniejszą sprawę należy rozstrzygać na podstawie art. 6 Konwencji. Dlatego też Trybunał stwierdził niedopuszczalność zastosowania art. 6.

W podsumowaniu orzeczenia Trybunał podkreślił, że art. 5 § 4 wprawdzie wymaga przeprowadzenia posiedzenia służącego kontroli prawidłowości tymczasowego aresztowania, jednak nie wprowadza ogólnego wymagania, by odbyło się ono jawnie. Nie można uznać, że niejawne posiedzenie kontrolujące prawidłowość zatrzymania narusza gwarancje rzetelności postępowania przygotowawczego, opisane w art. 6 Konwencji. Również w istniejącym do tej pory orzecznictwie Trybunału nie przyjęto takiego założenia. Zasad ta nie stoi na przeszkodzie wymaganiu odbycia publicznego posiedzenia w określonych przez prawo, wyjątkowych przypadkach. Badając niniejszą sprawę, Trybunał uznał, że nie istniały żadne szczególne okoliczności, które nakazywałyby odstąpić od generalnej zasady braku jawności posiedzenia. Ponieważ Trybunał nie może orzekać o stanie prawa *in abstracto*, dlatego też przebadął wnikliwie daną sytuację, sprawdzając, czy nie naruszono praw określonych w art. 5 § 4. W niniejszej sprawie nie ustalono zaistnienia żadnych uchybień w prawidłowości przeprowadzonego zatrzymania i zastosowania tymczasowego aresztowania.

Trybunał jednomyślnie stwierdził, że w związku z powyższym nie nastąpiło naruszenie art. 5 § 4 Konwencji, ani nie znajduje zastosowania przepis art. 6 § 1 Konwencji.

Orzeczenie dostępne na stronie ETPC:

<http://cmiskp.echr.coe.int/#!/tktp197/viewhbkm.asp?action=open&table=1132746FF1FE2A468ACCBCD1763D4D8149&key=45719&sessionId=4674763&skin=hudoc-en&attachment=true>

(opr. Hanna Kuczyńska)

### **5.3. Europejski Trybunał Sprawiedliwości.**

### **5.4. Unia Europejska.**

#### **5.4.1. Europejski nakaz aresztowania.**



W dniu 7 listopada 2005 r. Sąd Najwyższy Cypru wydał decyzję w przedmiocie wdrożenia decyzji ramowej o europejskim nakazie aresztowania.

Sąd Najwyższy utrzymał w mocy decyzję sądu okręgowego, który odmówił realizacji europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez sąd Zjednoczonego Królestwa wobec obywatela cypryjskiego uznając, że ustawa wdrażająca decyzję ramową o europejskim nakazie aresztowania do prawa krajowego jest sprzeczna za Konstytucją w zakresie w jakim pozwala na wydanie obywatela cypryjskiego innemu państwu.

Sądu Najwyższego nie przekonały argumenty podnoszone przez prokuratora generalnego w odwołaniu od decyzji sądu okręgowego, odrzucił je więc z następującym uzasadnieniem:

- 1) Sąd Najwyższy uznał, że nie rozstrzygając tego, czy wydanie w trybie ENA jest tożsame ze swej natury z ekstradycją, nie znajduje w Konstytucji odpowiedniej podstawy prawnej dla dokonania zatrzymania i wydania w trybie ENA obywatela cypryjskiego. Sąd Najwyższy podkreślił, że podstawy pozbawienia wolności są w Konstytucji ujęte w zamknięty katalog, i żadna z nich nie może być interpretowana jako pozwalająca na zatrzymanie i wydanie obywatela cypryjskiego do innego państwa.
- 2) Zdaniem Sądu Najwyższego decyzja ramowa nie posiada przymiotu bezpośredniej skuteczności. Oczekiwane cele decyzji ramowej, które ma zrealizować państwo członkowskie, mogą zostać osiągnięte jedynie przez transpozycję tej decyzji ramowej do krajowego porządku prawnego. W opinii Sądu Najwyższego nie zostało to osiągnięte, gdyż uregulowania prawa wdrażającego decyzję ramową do krajowego porządku prawnego są sprzeczne z Konstytucją. Sąd stwierdził zatem, chociaż nie w sposób bezpośredni, że decyzje ramowe nie mogą być uznawane za nadrzędne nad Konstytucją.

Notą z dnia 11 listopada 2005 r. Cypr poinformował państwa członkowskie, że do czasu zmiany Konstytucji organy cypryjskie nie będą wykonywały europejskich nakazów aresztowania wydawanych wobec obywateli cypryjskich. Jednocześnie rząd cypryjski zdecydował się uruchomić procedurę zmiany Konstytucji.

Opracowano w oparciu o:

- 1) informacje opublikowane na stronie internetowej od adresem: [www.wsisw.natolin.edu.pl/](http://www.wsisw.natolin.edu.pl/)
- 2) tekst noty nr 14281/05 z dnia 11 listopada 2005 r. dostępnej na ww. stronie internetowej.

*(opr. M. Wąsek-Wiaderek)*

## **5.5. Międzynarodowe prawo karne – międzynarodowe trybunały karne.**

## 6. Przegląd książek i czasopism.

- **Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych Nr 9 (2005)**

Orzecznictwo w sprawach karnych poz. 62-67 – tezy orzeczeń dostępne na stronie:

[http://www.prawo.lex.pl/czasopisma/osa/9\\_05.html](http://www.prawo.lex.pl/czasopisma/osa/9_05.html)

- **Orzecznictwo Sądów Polskich Nr 11 (2005)**

1. Uchwała Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 17 marca 2005 r., I KZP 2/05; art. 270 § 1 k.k., **s. 601.**
2. Glosa I – *Joanny Piórkowskiej-Flieger*, **s. 603.**
3. Glosa II – *Ryszarda A. Stefańskiego*, **s. 605.**
4. Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 31 marca 2005 r., IV KZ 9/05; art. 8 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o naruszeniu prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843), **s. 607.**
5. Glosa – *Moniki Zbrojewskiej*, **s. 609.**

## **7. Informacje i ogłoszenia.**